

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**GENEZE A SOUČASNÝ STAV METODY PACHOVÉ
IDENTIFIKACE V DŮKAZNÍM ŘÍZENÍ**

Autor práce: Kristýna Králová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2024

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Kristýna Králová, DiS.

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: **Geneze a současný stav metody pachové identifikace v důkazním řízení**

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: **The Genesis and Current State of Olfactory Identification Method in Evidentiary Proceedings**

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík MBA, +420 733 723 539,
kocik5@seznam.cz

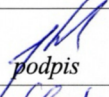

Datum zadání bakalářské práce: říjen 2023

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem této bakalářské práce je provést komplexní analýzu a hodnocení aktuálního stavu oboru metody pachové identifikace v kontextu historického vývoje a současných trendů. Vedlejší cíl práce dále zaměřuje svou pozornost na specifikování aktuálních změn a inovací v oblasti porovnávání pachových stop a zkoumá jejich vliv na tuto specifickou disciplínu.

Student: Kristýna Králová, DiS.	21.10.2023 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA	21.10.2023 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	9.11.2023 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	13.11.2023 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	17.11.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanu Kocíkovi, MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Dále bych také chtěla poděkovat všem příslušníkům služební kynologie, kteří byli ochotni a věnovali mi svůj čas k rozhovorům do mé bakalářské práce.

ABSTRAKT

KRÁLOVÁ, K. *Geneze a současný stav metody pachové identifikace*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2024. 92 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA.

Klíčová slova: metoda pachové identifikace, pachová stopa, nepřímý důkaz, porovnávání, pachové vnímání

Tato práce tvoří ucelený náhled na metodu pachové identifikace. Je zde hodnocen aktuální stav této metody v kontextu historického vývoje a současných trendů. Práce popisuje změny a inovace v oblasti porovnávání pachových stop. První část práce nás seznamuje s historií, vývojem kynologie, je zde uveden výcvik a výběr vhodného psa k porovnávání pachových stop, a celkově jsou zde popisovány zásadní pojmy kynologie. Dále autorka popisuje základní informace o pachu, pachové vnímání a také samotný obor kriminalistické odorologie. Součástí práce je popis historických začátků metody, její celkové objasnění, ale také její hlavní cíle. Empirická část zahrnuje sběr dat prostřednictvím rozhovorů prováděných s pracovníky v oboru pachové identifikace se záměrem získat informace o fungování a vývoji zkoumaného oboru.

ABSTRACT

KRÁLOVÁ, K. Genesis and Current State of Olfactory Identification Method. České Budějovice: University of European and Regional Studies, 2024. 92 p. Supervisor of Bachelor's Thesis: JUDr. Milan Kocík, MBA.

Key words: olfactory identification method, scent trail, circumstantial evidence, comparison, olfactory perception

This thesis provides a comprehensive overview of the olfactory identification method. It evaluates the current state of this method in the context of historical development and contemporary trends. The work describes changes and innovations in the area of comparing scent trails. The first part of the thesis introduces us to the history and development of cynology, including training and selection of suitable dogs for scent trail comparison, and overall describes fundamental concepts of cynology. Furthermore, the author describes basic information about scent, olfactory perception, and the field of forensic odorology itself. The thesis includes a description of the historical beginnings of the method, its overall clarification, as well as its main objectives. The empirical part involves data collection through interviews conducted with professionals in the field of olfactory identification to gain insights into the functioning and development of the studied field.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Historie a vývoj kynologie	12
2.1 Dávny původ psa domácího	12
2.2 Počátky kynologie na našem území za dob četnictva	13
2.3 Historické počátky metody pachové identifikace	16
3 Kriminologická odorologie.....	18
3.1 Kritéria vhodného psa k porovnávání pachových konzerv	19
3.1.1 Výběr vhodného psa k porovnávání pachových konzerv	19
3.1.2 Výcvik psa na porovnávání pachových konzerv.....	20
3.2 Psovod.....	22
3.2.1 Psovod a historie	22
3.2.2 Vlastnosti psovoda a psa	23
3.3 Pach.....	24
3.3.1 Pachové vnímání	24
3.3.2 Základní informace o lidském pachu	26
4 Metoda pachové identifikace	28
4.1 Principy a cíle používané metody	28
4.2 Postup vyšetřování metody pachové identifikace	28
4.2.1 Způsob zajišťování pachové stopy z místa činu	29
4.2.2 Odběr pachového vzorku z osoby	33
4.2.3 Způsob porovnávání pachových stop.....	35
4.2.4 Zásady skladování a správného použití pachových vzorků	40
4.3 Právní zakotvení problematiky pachové identifikace	42
4.3.1 Dokazování v trestním řízení	42
4.3.2 Spolek Šalamoun.....	47
5 Empirická část.....	48

5.1	Rozbor dat	49
5.2	Interpretace výsledků	59
	Závěr	62
	Seznam použitých zdrojů	64
	Seznam obrázků	67
	Seznam tabulek	68
	Seznam příloh.....	69
	Přílohy	70

Úvod

Po staletí byl pes považován za nejoddanějšího společníka člověka. Jeho role se proměňovala podle potřeb lidí a dovedností zvířete. Dříve hlídal stáda a hranice, dnes střeží naše domovy, pomáhá v záchraně lidských životů, nebo odhaluje zločiny.

Pes je věrným parťákem, který nás zřídka zklame. Jeho schopnosti jsou využívány na mnoha frontách, ať už jde o vyhledávání drog, záchranářské mise nebo sledování stop nebezpečných pachatelů. Vědecký pokrok neustále posouvá hranice toho, co je možné. Jedním z nejnovějších úspěchů v oblasti kriminalistiky je využití pachových stop, které se stávají důležitým nástrojem v odhalování zločinů.

Tato metoda, která spočívá ve zkoumání pachů a jejich zachycení, je dokonalým příkladem toho, jak se věda neustále vyvíjí. Pes v tomto procesu hraje klíčovou roli jako spolehlivý biodetektor, jehož čich a schopnosti jsou klíčové pro úspěšné vyšetřování.

V úvodní části bakalářské práce jsou podrobně popisovány počátky kynologie na našem území za dob četnictva a také historické počátky metody pachové identifikace spolu s jejím neustálým vývojem a aktuálními změnami. Dále se bakalářská práce zabývá výběrem, výchovou a základním výcvikem psa na pachové práce. Klíčovou částí je popis pachového vnímání psa pro metodu pachové identifikace, včetně jednotlivých postupů a praktických aspektů. V bakalářské práci jsou popisovány základní informace o lidském pachu. Druhá polovina teoretické části přibližuje principy a cíle používané metody, postupy při jejím vyšetřování a práce se zaměřuje také na právní nahlížení v oboru pachové identifikace. Bakalářská práce obsahuje přesný popis samotného vyšetřování metody pachové identifikace a to už od samotného zajišťování pachové stopy z místa činu, nebo z podezřelé osoby až po porovnávání pachových stop a sterilizaci konzerv. Nedílnou součástí jsou i statistické údaje popisující zpracování otisků pachových stop spolu s počtem případů shody otisku pachové stopy se srovnávacím vzorkem v daných krajích.

Empirická část absolventské práce obsahuje materiály, které byly získány díky průzkumu této problematiky stylem polostrukturovaných rozhovorů, které byly prováděny s příslušníky Policie České republiky, kteří mají dlouholetou praxi v oboru pachových prací. Za tímto účelem bylo osloveno celkem 5 psovodů. Rozhovory byly vedeny se psovody pracující přímo se psem na pachových konzervách, expertem, vedoucím výcvikového střediska a instruktorem výcviku zvířat v oboru pachových prací

psů. V této části práce jsou také zahrnuty materiály týkající se vývoje metody pachové identifikace spolu s prací psovoda specialisty.

Co se týká odborné literatury na dané téma, lze čerpat z mnoha kynologických, kriminalistických a odborných publikací, jež se věnují tématu pachové identifikace, a to jak v podobě knižní, tak v podobě pokynu policejního prezidenta, nebo soudních rozhodnutí.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je provést komplexní analýzu a hodnocení aktuálního stavu oboru metody pachové identifikace v kontextu historického vývoje a současných trendů. Vedlejší cíl práce zaměřuje svou pozornost na specifikování aktuálních změn a inovací v oblasti porovnávání pachových stop a zkoumá jejich vliv na tuto specifickou disciplínu.

Postoje psovodů na dané téma jsou zjišťovány pomocí kvalitativního průzkumu. Tento průzkum je zjišťován pomocí polostrukturovaných rozhovorů se psovody specialisty zaměřující se na metodu pachové identifikace, kteří mají v tomto oboru několikaletou praxi. Lokality prováděného průzkumu byly vybrány na základě doporučení policistů pracujících v tomto oboru. Jednalo se o město Plzeň a Domašín. Zde jsou výcviková střediska a pracoviště pro metodu pachových konzerv. Cíleně byli vybráni psovodi specialisté pracující na různých pozicích v oboru pachových konzerv. K rozhovorům byli přizváni psovodi pracující přímo se psem na pachových konzervách, expert, vedoucí výcvikového střediska a instruktor výcviku zvířat v oboru pachových prací psů. V rámci rozhovorů byly pro psovody specialisty připraveny otázky, které budou v rámci empirické části vyhodnocovány.

Pro orientaci v dané problematice se teoretická část bakalářská práce zaměřuje na historické kořeny a vývoj kriminalistické odorologie, která se zabývá využitím pachových stop při vyšetřování trestných činů. Zvláštní pozornost je věnována historickým počátkům metody pachové identifikace a vývoji kynologie spojeného s tímto oborem. Práce analyzuje kritéria vhodného psa pro porovnávání pachových konzerv a metody výcviku, přičemž klade důraz na důležité vlastnosti jak samotného psa, tak i psovoda. V rámci této části práce je diskutováno pachové vnímání psů a základní informace o lidském pachu jako klíčové faktory pro úspěšné využití metody pachové identifikace. Následně je podrobně popsána samotná metoda pachové identifikace, včetně principů, cílů a postupů vyšetřování. Důležitou součástí této části je rovněž nahlížení soudců na pachovou stopu jako nepřímého důkazu, kde je v bakalářské práci popisován i rozsudek vrchního soudu a nález ústavního soudu. Práce dále zdůrazňuje právní aspekty a správné použití pachových vzorků v rámci trestního řízení. Kromě toho jsou v práci uvedeny i statistické údaje popisující zpracování otisků pachových stop spolu s počtem případů shody otisku pachové stopy se srovnávacím vzorkem v daných krajích.

2 Historie a vývoj kynologie

Historie vztahu psa a člověka je velice dávná, a proto není možné zjistit přesné počátky vzniku tohoto vztahu. Ani dávné písemnosti nezachytily jeho počátek.¹ Sbližení psa a člověka vznikalo díky tomu, že se pes zdržoval v blízkosti lidských obydlí, jedl zbytky potravy lidí a byl schopen člověka upozorňovat na různá nebezpečí.² Pes byl zpočátku využíván v mnoha profesích. Využíval se například při chovu dobytka, lovu zvěře, nebo také při rybolovu. Jelikož hlavní činností lidí byly právě tyto činnosti, pes se začal využívat v těchto oblastech. Když člověk zjistil, jak je pes ostražitý, hbitý a také jaké má vynikající čichové a sluchové dovednosti, postupně se se psem sblížoval a začal ho používat k ochraně obydlí. V dávných dobách starých Germánů, Egypťanů, Inků, Peršanů, Indů a jiných rodů, byli psi považováni za posvátné. Lidé je uznávali a velice si jich vážili.³

2.1 Dávný původ psa domácího

„Pôvod psa domácího (Canis familiaris) je primarne odvodený od základnej predhistorickej vývojovej línie pravekých živočichov.

Miacis- Cynodictis- Tomarctus- Eucyon- Canis lupus" ⁴

Pes domácí je považován za první zvíře, které bylo domestikováno.⁵ Mezi vůbec první masožravé savce, byl paleontologicky považován Miacis. Tento živočich nebyl velkého vzrůstu a byl objeven před 75 mil. lety před Kristem. Miacis byl savec a hlavním předchůdcem masožravců z čeledi psovitých, kočkovitých, medvědovitých, lasicovitých, medvídkovitých, hyenovitých a cibetkovitých. Jedná se tedy o zástupce psů, vlků, hyen, kun, jezevců, šakalů, medvědů, tygrů, lvů a mnoho dalších živočichů těchto čeledí. Miacis podle všeho žil v korunách stromů v místech dnešní Evropy a Severní Ameriky. Jeho vzhled se nejvíce podobal dnešní lasičce. Měl dlouhý ocas, štíhlé a tenké tělo a krátké

¹ RULC, J., ŠTAUDINGER, J. a NEVOLNÝ, P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014., str.15

² RULC, J. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010., str. 24

³ RULC, J., ŠTAUDINGER, J., NEVOLNÝ P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, str. 15

⁴ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str.105

⁵ TUREČEK, J. *Policejní pyrotechnika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014., str. 200

pětiprsté končetiny s roztaženými drápy a díky těm se mohl dobře pohybovat po stromech. Živil se malými ptáky, savci a plazy.

Po Miacisovi se objevil jemu fyziologicky podobný savec *Cynodictis*. Jeho výskyt byl zaznamenán před 40 mil. lety před Kristem. Tento savec byl již v některých tělesných znacích podobný vlkovi, ale byl však menšího vzrůstu. Měl již 42 zubů a rozvinuté anální žlázy. *Cynodictis* se většinu svého času pohyboval již na zemi a z jeho pátého drápu se později vyvinul tzv. vlčí dráp. Za dalšího vývojového předchůdce psa je považován *Tamarctus*. Tento živočich se svým vzhledem již velice podobal psovi. Žil před 15-20 mil. lety před Kristem. Měl delší čelist a větší mozek.⁶

Evolučním nástupcem *Tamarctuse* se stal *Eugon*, který vážil 9 kg a velikostně dosahoval 40 cm. Byl velice podobný lišce, šakalovi, nebo kojotovi.

Za přímého předchůdce psa je považován *Canis lubus* (vlk dravý). Působil před 1,7-1 mil. lety před Kristem. Tento druh byl na zemi nejrozšířenější hned po člověku.

Vlk dravý se vyskytoval na území Eurasie a Severní Ameriky. Vlci a psi dnešní doby jsou vyvinuti z vlka Taimyr. Jeho pozůstatky byly nalezeny u jezera Taimyr na Sibiři před 32 550 lety. Z toho vychází fakt, že současní vlci nejsou ti, ze kterých se domestikovali psi. Za výsledek domestikace je považován nový živočišný druh “*Canis familiaris familiaris*” (rodinný pes). Tento název je nejčastější latinské označení pro psa.⁷

2.2 Počátky kynologie na našem území za dob četnictva

V Čechách nejběžnějším důvodem pro kynologii stále zůstává lov zvěře. Už Karel IV. měl na Karlštejně velký psinec s loveckými psi. Čeští psi byli v Evropě považováni za jedny z nejlepších. Na Slovensku sahá historie psů až do doby bronzové, kde byly nalezeny ostatky kostí psů u města Hurbanovo. Využívání služebních psů ve službě sahá až do dob Habsburské monarchie. Psi byli prvotně využíváni ve službě při ochraně státních hranic. Zde byly využity jejich hlavní přednosti, jako jsou ostražitost, dobrý čich a sluch. V 19. století tak byli využíváni především v armádě, kde zastávali činnost vyhledání zraněných a mrtvých vojáků v období válek. Byli nasazováni v situacích, kam

⁶ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str.105

⁷Tamtéž, str.106

nebylo možno vyslat člověka. Těmito situacemi je myšleno pronásledování určitých lidí, nebo vysílání psa jako posla s důležitými věcmi a zprávami.⁸

V dobách před rokem 1900 bylo psy do četnické služby zakázáno vodit. V Příručce o službě pro zemské četnictvo byla sepsána pravidla pro řádné chování četníků. Četník nesměl kouřit, vodit se s jinými za ruku, ale ani vodit psa. Důvodem těchto pravidel byl případný posměch ze strany obyvatel. Za to ale v sousedním Německu se již výcvikem služebních psů dávno zabývali.⁹

Významnou osobností ve vývoji policejní kynologie byl dr. Hans Gross. Byl profesorem trestního práva na univerzitě v Praze a Štýrském Hradci. Výrazně ovlivnil dějiny kriminalistiky a také je autorem Příručky pro vyšetřující soudce z roku 1893. Zde názorně popisuje, jak by byl pes nápomocný při výkonu služby četnictva. Jeho dílo významně ovlivnilo první dohledávané použití služebního psa ke kriminalistickým účelům. Počátečními úlohami psa bylo neštěkat, ale pouze vrčet v případě hrozícího nebezpečí. Jeho úkolem bylo také čekat na místě, kde byl odložen. Pes měl být také schopen se vrátit na stanici s nějakým vzkazem, a to za každé situace. Další velice užitečnou činností bylo hledání ztracených věcí, nebo zavražděných osob. Všechny tyto činnosti popsal dr. Hans Gross ve svém díle. Gross uvedl nejhlavnější úkoly policejních psů, jimž jsou ochrana četnickovy bdělosti, donášení zpráv a hledání. Dále doporučoval do policejní služby uvedení takových psů, kteří k tomu budou mít specifické vlohy. Důležitou roli nehrála čistokrevnost psů ani konkrétní plemeno. Lze tedy použít téměř každého psa.¹⁰

Dr. Hans Gross řekl: „...„Mluví-li se o psu četníka, není tím, jak snad mnozí si by mysleli, míněn nějaký krvežíznivý pes, jako byly před 200 lety chováni na Kubě a používání v Americe k chytání uprchlých uprchlých černošských otroků. Mohlo by se zajisté takového psa také použít, aby vedl po stopě zločince, ale účel četnickova psa má být zcela jiný. Tento pes má být především věrným, vždy bdělým a pozorným průvodcem četníka na jeho těžkých občůzkách, průvodcem, který, jsa od přírody vyzbrojen daleko ostřejšími čivy (smysly), mnohem více zpozoruje než člověk, a může

⁸ RULC, J., ŠTAUDINGER, J. a NEVOLNÝ, P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014., str. 17

⁹ Tamtéž, str. 27

¹⁰ Tamtéž, str. 28

proto četníka předem upozornit na hrozící nebezpečí, na přítomnost osob, na schované pohozené věci a na mnoho jiných okolností, které by on sám vůbec neměl čas postřehnouti...“¹¹

Jako jeden z prvních případů, kdy pes identifikoval pachatele vraždy otroka je znám, již z doby Římské ze 3. století př. n. l. V Americe byli psi také používáni ke stíhání otroků na útěku.¹² Historie speciálně vycvičených psů na pachové práce započala na našem území roku 1903 při založení výcvikového střediska v Grünheide poblíž Berlína. Žádná jazyková překážka nikterak nebránila dorozumívání se mezi státy, a tak se německé znalosti za nedlouho dostaly k nám. Časem se různými spekulacemi dospělo k názoru, že nejlepším plemenem na pachové práce je právě německý ovčák. K takovému závěru se dospělo po zjištění, že toto plemeno disponuje výborně vyvinutým čichem. Německé ovčáky, jako jeden z prvních, začal využívat zakladatel četnické kynologie Theodor Rotter, který toto plemeno využíval po tzv. horké stopě. V roce 1908 Rotter navštívil kurz pro výcvik služebních psů v Německu. Tento kurz podnikl v době svého volna a po příjezdu domů si na své náklady pořídil dva psy, které náležitě vycvičil. Poté žádal, aby psi byli dáni do četnické služby. Návrh neprošel, ale po získání velmi dobrých výsledků Rotterem byl v roce 1909 návrh schválen. Bohužel pouze pro speciální případy, což bylo nedostatečné. V ten samý rok vznikl spolek pro policejní psy.¹³

Nejednalo se o státní spolek, ale pouze o spolek nadšenců strážců zákona. V tomto roce byl založen v Praze první psinec Praga, jehož majitelem byl Václav Matoušek, autor děl zaměřených na výcvik policejních psů. Koncem roku 1909 bylo znovu žádáno o aktivní účast ve spolku pro policejní psy. Četnický inspektor tedy umožnil všem příslušníkům vstoupit do Rakousko-Uherského spolku pro policejní psy.¹⁴

V první polovině 20. století se psi začali využívat i na detekci různých nemocí jak u lidí, tak i u rostlin. Psi jsou mj. schopni rozpoznat i vhodnou dobu, kdy jsou krávy v říji, dále odhalují únik plynu, jsou schopni vyhledávat různé druhy vzácných zvířat a rostlin

¹¹ RULC, J., ŠTAUDINGER, J. a NEVOLNÝ, P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014., str. 28

¹² STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012., str. 290.

¹³ RULC, J., ŠTAUDINGER, J., NEVOLNÝ, P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, str. 30

¹⁴ Tamtéž, str. 31

anebo rozpoznají stromy napadené hnilobou.¹⁵ Před 1. světovou válkou bylo možné psa nasadit na místě činu na stopu pachatele. Dříve totiž ještě nebyla tak rozsáhlá města a provoz na komunikacích se vůbec nemohl rovnat s dnešním.¹⁶

2.3 Historické počátky metody pachové identifikace

Na pachové práce se u nás využívali psi již od doby rakousko-uherského četnictva. Psi se v tuto dobu používali zejména k pronásledování pachatelů po tzv. horké stopě. Pes pachatele pronásledoval, doběhl a zadržel, případně jej vyštěkal. Psi byli také schopni označit věc, která patřila pachateli mezi věcmi nezúčastněných osob. Pachové stopy se již tehdy uchovávaly pro pozdější identifikaci. Předměty, které byly nalezeny se opatrně sbíraly pomocí pinzety, kleští, nebo čistých dřivek a ukládali se do sterilizovaných láhví od zavařeniny. Láhev se poté omotala kusem pergamentu a byla postavena dnem vzhůru.¹⁷

Roku 1893 již zmíněný Prof. Dr. Hans Gross doporučoval využívat vycvičené policejní psy k pachovým pracím. O stejné téma měl zájem také již zmíněný rotmistr četnictva Theodor Rotter, který tuto problematiku řeší ve svých knihách.

Pro samotnou metodu byl významný rok 1928, kdy vzniklo Ústřední četnické pátrací oddělení. Jedním z jeho úkonů bylo zajištění chovu a výcviku služebních psů v Ústavu pro chov a výcvik četnických psů v Pyšelích u Prahy.¹⁸ Bylo zjištěno, že když pachatel na útěku něco ztratil, schoval, nebo odhodil, mohl být identifikován díky individuálnímu pachu na předmětech. V případě, že byla osoba zadržena, byla provedena zkouška tzv. pachová rekognice. Tento úkol byl vykonán prostřednictvím psa, který načichal doličné předměty. Poté byl pes odveden k řadě nebo hloučku figurantů, kde byla i podezřelá osoba. Pes osobu se stejným pachem jako doličný předmět vyštěkal, nebo si k ní případně i zalehl.¹⁹

¹⁵ TUREČEK, J. *Policejní pyrotechnika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014, str. 200-201

¹⁶ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str.13

¹⁷ RULC, J., ŠTAUDINGER, J., NEVOLNÝ P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, str. 392

¹⁸ *Praktická aplikace inteligentních nanovláken v odorologii*. 1. Praha, str. 28

¹⁹ RULC, J., ŠTAUDINGER, J., NEVOLNÝ, P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, str. 393

Kriminalista F. Zrcek zhotovil studii, kde se zabývá fyzikálně-chemickými podmínkami uvolňování lidského pachu. V této studii se snaží popisovat na základě hypotéz individuálnost pachu. Dále popisuje vhodné sejmутí tělesného pachu, aby nedocházelo ke smíchání pachů. V roce 1977 byla vytvořena Směrnice pro používání metody pachových konzerv ve Sboru národní bezpečnosti, kterou vydalo ministerstvo vnitra (VB/F-21/R-77). Zde byly upraveny postupy a vybavení pracovišť. Díky rozkazu z roku 1981 s názvem Základní zaměření služební činnosti Sboru národní bezpečnosti, pohraniční stráž a vojsk ministerstva vnitra na rok 1802 se začaly tvořit nové odorologické laboratoře.²⁰

Výcvik pro psovody specialisty byl prvotně nějaký čas v Tuchoměřicích u Prahy, ale po čase byly získány jiné prostory v prostorách kláštera v Dolních Břežanech v Praze. Tento prostor sloužil jako školicí centrum pro výcvik psovodů a jejich psů. K rozvoji metody výrazně napomohly pokusy v tomto prostoru, které uvedl a později prezentoval ve své rigorózní práci Jaroslav Ladman.²¹ V pozdější době stejného roku byla budována i další střediska s tímto zaměřením. Nejdříve byly využívány nejrůznější prostory, jako např. půdy. Pracoviště byla v nejrůznějších městech jako Praha, Plzeň, České Budějovice a Bratislava. Jednalo se o absolutně tajnou činnost a metoda pachové identifikace byla zařazena pod kriminální službu až od roku 1989, kdy metoda byla odtajněna pro veřejnost. Vyšla v platnost nová směrnice, a to Závazný pokyn policejního prezidenta č 140/2002, kde jsou popisovány zásady postupu při využívání této metody.²² Dále se od roku 2009 tato činnost řídila metodickým pokynem ředitele služby pořádkové policie (MPŘS PP 9/2009) částí čtvrtou, a to činností metody pachové identifikace. Nyní se řídí pokynem policejního prezidenta č. 313/2017 o pachové identifikaci osob.²³

²⁰ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012., str 292

²¹ Praktická aplikace inteligentních nanovláken v odorologii. 1. Praha, str. 28

²² STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012., str 293

²³ Informace poskytnuté soudním znalcem v oboru Kynologie p. Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň 2024

3 Kriminalistická odorologie

Jedná se o kriminalistickou techniku, která se zabývá studiem vzniku, významu a vlastností tělesného pachu, rozvojem metod zajišťování pachových stop a jejich kriminalistickému zkoumání. Cílem je individuální identifikace osob a věcí.²⁴

Tento termín se postupně vyvíjel a pomalu se zjišťovalo, že termín pachové práce bude nedostatečný, tak aby charakterizoval potřebnou problematiku. Starší vydání knih o pachových pracích popisovaly výcvik psa k nim určeného. Postupným vývojem byly pojmenovány hlavní směry policejně-bezpečnostní činnosti, kde byly pachové práce zařazeny do jejich činností. Dnes se s termínem pachových prací především označuje kynologická odorologie. Tento výraz vystihuje zkoumaný předmět pachové stopy. Hlavním prostředkem pachových prací je pes.²⁵

V tomto oboru jsou důležité operativně-pátrací pachové stopy, které vyhledávají řádně vycvičení policejní psi. Předním úkolem je vyhledávání osob a věcí díky druhové identifikaci. Když bychom chtěli představit kriminalistickou odorologii ještě trochu blíže, můžeme říci, že se jedná o jednu z částí kriminalistické techniky. Tato technika zkoumá výzkum, vznik, vlastnosti pachu, zajišťování, zkoumání a porovnávání pachových stop s pachem daného objektu díky potřebným přístrojům a vybavení, nebo speciálně vycvičeným psům.²⁶

Při využívání prostředků kriminalistické odorologie jsou v České republice využívány zejména pachové práce, jako je:²⁷

„Použití pátracího služebního psa k uvedení na pachovou stopu s cílem vypátrat a zadržet podezřelou osobu, nebo k nalezení doličných věcí na trase úniku podezřelé osoby z místa spáchání trestného činu, použití služebního psa k nalezení ukrytých omamných a psychotropních látek, použití služebního psa k nalezení ukrytých zbraní a střeliva, použití služebního psa k nalezení výbušnin, zejména pak těch, které jsou součástí nástražných výbušných systémů, použití služebního psa k nalezení chemických

²⁴ STRAUS, J., KLOUBEK, M.. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 26

²⁵ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 23

²⁶ Tamtéž, str. 23

²⁷ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 29

*látek podporující hoření (akcelerantů), použití služebního psa k nalezení lidských ostatků a částí lidských těl (kadáverů) nebo k nalezení místa jejich přechodného uložení, použití služebního psa k nalezení ukryvajících se osob“.*²⁸

Psi jsou v této práci jedineční a nenahraditelní. Využívání jakýchkoliv přístrojů není tak účinné jako samotný čich psa. Tito jedinci mají mnohem lepší rozlišovací schopnost a jejich používání je mnohem úspornější než využívání komerčních přístrojů.²⁹

3.1 Kritéria vhodného psa k porovnávání pachových konzerv

Při posuzování vhodného jedince je zapotřebí věnovat pozornost jak pes vnímá sám sebe a jeho okolí³⁰ Na začátku musí být stanovena jasná pravidla výchovy a výcviku a jen jejich dodržováním lze dojít k úspěšnému výcviku psa. Vycvičit psa ke speciálním pachovým pracím je jeden z nejtěžších úkolů v tomto oboru. Zde je třeba, aby psod znal přesné zákonitosti vrozeného chování psa a dokázal to aplikovat při patřičném výcviku.³¹

3.1.1 Výběr vhodného psa k porovnávání pachových konzerv

U výběru vhodného psa je velice důležité vybírat psa s vrozenými vlohami pro stopařskou práci. Výcvik a samotná práce s takovým jedincem bude mnohem dokonalejší a snazší než se psem s vlohami jinými než ke stopování.³² Je velice důležité, aby pes na pachové práce vlastnil odolnou a stabilní nervovou soustavu.³³ Dále musí mít zájem o aportování³⁴ a za velice důležitou činnost je považována i tzv. žravost psa.³⁵ Pes by také neměl mít žádné zdravotní omezení a měl by být obdarován těmi nejlepšími čichovými vlastnostmi.³⁶

²⁸ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 29

²⁹ Tamtéž, str. 29

³⁰ Tamtéž, str. 89

³¹ Tamtéž, str. 98

³² EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018, str. 31

³³ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 101

³⁴ Tamtéž, str. 105

³⁵ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

³⁶ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 105

Při výběru vhodného psa je důležité se i zamyslet nad pohlavím jedince. Psi jsou více dominantní, a tak se k pachovým pracím tolik nehodí. Najdou ale využití v jiných oblastech policejní kynologie. Feny mají povahu klidnější, a tudíž jsou k práci s pachem vhodnější. Problém zase ale bývá s háráním, proto je vhodné psy i feny kastrovat.³⁷

3.1.2 Výcvik psa na porovnávání pachových konzerv

Důležitou otázkou je, kdy však s takovým výcvikem psa začít. S jakýmkoliv výcvikem psa se musí začít co nejdříve a u metody pachové identifikace to platí také. V tomto oboru je důležitá již předvýchova samotného štěněte. Pes už v šesti týdnech věku aportuje předměty s pachem svého psovoda. Pro všechny ostatní obory je důležitá zásada, že se největší důraz klade na poslušnost jedince. Nesmí se tedy z důkladně nepropracované poslušnosti přecházet na jiný speciální výcvik. Ale při pachových pracích platí pravidlo, že s prací s pachy musí pes začít dříve, než by mohl být propracován v poslušnosti. Výcvik psa v útlém věku ale bude vypadat odlišně než u psa staršího. Je zřejmé, že i jednodušší a rychlejší práci bude mít psovod se psem v útlém věku než začínat výcvik s již dospělým psem.³⁸

Primárním výcvikem je učení klasickým, a hlavně operantním podmiňováním. Při výcviku porovnávání pachových stop je to pro psa téměř totéž, jako když cvičí nějaký povel z poslušnosti. Jediný rozdíl je v obtížnosti těchto povelů. Pes na povel pouze provede naučený cvik. Už malé štěně se dokáže díky poznávání pachů vyznat ve svém prostředí. Rozezná pach své matky díky jejímu individuálnímu pachu.

Při výcviku a vzniku podmíněných reakcí je využívána biologická paměť, ta se dále dělí na jiné tři složky, kde hraje pro pachové práce roli paměť neurotická. Tu dále dělíme na dlouhodobou a krátkodobou paměť. Dlouhodobá paměť není tolik využívána při pachové identifikaci, ale je pomocníkem při výcviku a vyhledávání pachů, které se psovi vštepují do paměti. Pes bude poté tento pach vyhledávat i bez načichání příslušné látky. Při využití dlouhodobé paměti je pes schopen vyhledávat výbušniny, akceleranty hoření, tabák, bankovky, nebo také omamně a psychotropní látky.³⁹

³⁷ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

³⁸ EIS, V. Pachové práce služebních psů. Praha: Naše vojsko, 2018, str. 43

³⁹ Tamtéž, str. 44

Druhou, pro nás již důležitější pamětí, je krátkodobá čichová paměť. Jak už název napovídá, nepůjde zde o vštěpení příslušného pachu, ale pouze o krátkodobé uložení informace v paměti psa. Tato paměť je v praxi využívána při pachové identifikaci. Pes nasaje příslušný pach ze snímače a přijde k jednotlivým pachovým konzervám, které porovnává a v případě shodného pachu pasivně označí zalehnutím. Konkrétní pach se psovi uloží jen na krátkou dobu. V případě častého opakování, dochází k postupnému vštěpování pachu a je tedy využívána již dlouhodobá paměť. U policie se tato skutečnost neděje, jelikož počet opakování je tak nízký, že k fixaci pachu nedochází.⁴⁰ V době přechodu mezi dlouhodobou a krátkodobou pamětí hraje roli část mozku nazývaná hippocampus.²⁵

Pro psa je pach neznámého člověka absolutně nepodnětný a nezajímavý. Proto musí být k případné komparaci podrobnými postupy doveden.⁴¹ Pes určený k metodě pachových konzerv by od mala měl být učen chodit po linoleu, které je využíváno v místnostech pro pachovou komparaci.⁴²

Výcvik psa je možné rozdělit do třech etap. První etapou je výcvik štěněte, kterým by měli projít úplně všichni psi. Její absence může způsobit velké problémy v civilním životě psa i jeho chovatele. V této etapě je štěně učeno na jméno, obojek a vodítko, na přivolání, dále také na košík a základní povely jako je sedni, lehni, vstaň. Štěně je také učeno běžnému pouličnímu ruchu a životu. U jedinců určených pro práci u policejního sboru, je kladem důraz na nácvik střelby, stopování, průzkum terénu a vyhledávání předmětů, nebo také na samotnou schopnost psa být ovládan psododem. Tato štěňata jsou přezkušována v daném věku podle zkušebního řádu.⁴³

Další je etapa, která se týká všeobecného výcviku psa. Jsou zdokonalovány předešlé povely a přidávají se povely nové. Psům starým 12-15 měsíců se říká „rozpracování“, jsou totiž před absolvováním základního kurzu. Jedinci, kteří jsou předurčení k pachovým pracím, budou po absolvování kurzu řazeni do kategorie

⁴⁰ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárského lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 256 ²⁵ Tamtéž, str. 257

⁴¹ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 99

⁴² Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beniškem. Plzeň, 2024

⁴³ STRAUS, J., KLOUBEK., M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 102

specialistů. V této etapě se povely psů rozšíří o chůzi u nohy, stopování, odložení psa za pohybu, štěkání na povel a spoustu dalších důležitých povelů.⁴⁴

Poslední etapa výchovy probíhá v kurzu podle předpokládané upotřebitelnosti. Zde je pes učen speciálními úkony a jedná se tedy o psa specialistu. Těmito speciálními úkony je např. metoda pachové identifikace, vyhledávání výbušnin, palných zbraní, živých osob, akcelerantů způsobující hoření a spoustu dalších speciálních činností a úkonů.⁴⁵ Kurz trvá 15 týdnů. Pro mladé psy existuje i Doškolovací kurz s trváním 10 měsíců a pro psy s platnou kategorií existuje tzv. kondiční kurz, který trvá 3 týdny.⁴⁶ Služební pes využívaný na metodu pachové identifikace je každým rokem přezkoušen ze své práce. Po úspěšném absolvování této zkoušky je proveden zápis v evidenční knížce služebního psa.⁴⁷

3.2 Psodod

Pes je považován za živý nástroj, který ovšem psodod za použití svých vlastností a charakteru musí vytvořit. Výkon se speciálním psem může provádět pouze psodod, který absolvoval kurz se speciálním zaměřením. Psodod nastupující do tohoto speciálního kurzu musí mít za sebou již kurz základní a dále je podmínkou odsloužení minimálně 3 let ve výkonu služby psododa.⁴⁸

3.2.1 Psodod a historie

Termín psodod byl používán již ve středověké společnosti, kdy pes napomáhal při lovu zvěře. Psododi sloužící v tu dobu královské rodině, tak nemuseli platit daně a byly jim přidělovány různé majetky. Psododi se na Slovensku a v Čechách vyskytovali už od roku 1156, kdy v Nitře bylo založeno první středisko psododů. Jedna z nejstarších listin, kde je zmínka o královských psododech je Zlatá bula krále Ondřeje II. Z roku 1222. Zde je poukázáno na důležitost psů a psododů ve středověké uherské společnosti.

V době Rakousko-Uherska a v předmnichovském Československu se výraz pro psododa různě měnil od vůdce psa, vůdce služebního psa, Führera, Hunderführera. Často byl používán i výraz psodod služebního psa. Ve středověku bylo označení psodod

⁴⁴ STRAUS, J., KLOUBEK., M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 103

⁴⁵ Tamtéž, str. 104

⁴⁶ Tamtéž, str. 105

⁴⁷ Tamtéž, str. 110

⁴⁸ Tamtéž, str. 107

také používáno jako hanlivá přezdívka pro zločince, kteří v trestu museli vodit prašivé psy po městech. Po nějaké době se termín psovod začal užívat jen pro příslušníky policejního sboru, kteří vykonávali svou službu se psem, a tudíž psovodem označujeme osobu, která spolu se psem vykonává odborný kynologický výcvik kteréhokoliv zaměření.⁴⁹

3.2.2 Vlastnosti psovoda a psa

Nejdůležitější vlastností psovoda je samotná láska ke psům. Důležité je také sebevědomí, pevná vůle, klid a vytrvalost. Pouto mezi psem a psovodem musí být velice silné. Pes potřebuje svému pánovi za všech okolností důvěřovat, aby mohl překonávat překážky různého typu. Pes a člověk k sobě musí mít tak blízko, jak je to vůbec možné, aby se jim úspěšně pracovalo. Dobrých výsledků nelze nikdy dosáhnout násilným výcvikem.⁵⁰

Pes pracující v oblasti pachových prací je mnohem citlivější než pes pracující v obranách. Při práci s pachem je zapojený hlavně mozek a jedná se tak o práci duševní. Duševně citlivější pes má tedy mnohem lepší předpoklady stát se lepším stopařem než duševně tupější jedinec. Psovod musí stopařskou citlivost regulovat prostřednictvím svého duševního klidu. Vyvaruje se tak zbrklosti a případnému temperamentu. Je velice škodlivé, když pes je sám velice klidný, ale psovod příliš temperamentní a zbrklý. Zbytečná zbrklost psa a psovoda skutečně nikdy nepovede k dobrým výsledkům. Při pachových pracích je pes velice ovlivňován náladou psovoda. Proto je důležitý vrozený klid. V případě jeho nedostatku je na místě nahradit klid velkým soustředěním vůle a svou sebekázní. Psovod působí na psa i bez jediného promluvení a musí sám sobě věřit. Pokud tomu tak nebude, nikdy nebude naplno důvěřovat ani svému psovi. Nedůvěra sobě samému má na psa negativní vliv a působí na něj depresivně.⁵¹

Další důležitou vlastností je důslednost. Může být úspěšný psovod jak s rukou „jemnější“, tak i s rukou „tvrďší“. Je jasné, že pes obranář ocení spíše tu ráznější ruku. Kdežto pes se stopařským výcvikem spíše tu jemnější a citlivější. Společnou vlastností těchto dvou psovodů je ale neodmyslitelně absolutní důslednost.⁵² V oboru pachových

⁴⁹ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. Systém policajnej kynológie. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 21

⁵⁰ EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018, str. 25

⁵¹ Tamtéž, str. 26-27

⁵² Tamtéž, str. 28-29

prací musí psovod znát i nadstandardní informace o fyziologii psa a jeho čichovém ústrojí.⁵³

3.3 Pach

Lidé dnešní doby používají jako hlavní smysl převážně zrak. Tím pádem už není tolik používán čich a sluch. Zrak se neustále zdokonaluje, na rozdíl od čichu a sluchu. Tyto dva smysly se postupně přesouvají do ústraní. Čich je pro nás dnes bez velkého využití, a tak se dále nevyvíjí a strádá.

Zrak je dobře vyvinut u živočichů, kteří se pohybují vysoko nad zemí. U člověka se tedy zrak velice zlepšil při evolučním vývoji a postupném vzpřimování spolu s chůzí po dvou nohách.

Důležitým faktem, který určitě stojí za zmínku, je, že čich není stejně vyvinut u všech osob a lidských ras. Je známo, že zaostalejší národy mají čich vyvinutější. Stejně tak osoby s vadou zraku a sluchu mají mnohem vyvinutější ostatní smysly, které nebyly poškozeny.⁵⁴

3.3.1 Pachové vnímání

Lékaři v některých případech rozeznávají nemoci dle pachu. Cvičením jednoho ze smyslů se tato funkce zdokonaluje a lépe tak plní svoji úlohu. Lidé s dokonale vytrénovaným čichem a chutí zkoušejí víno, čaje, chmel, nebo také tabák. Tyto osoby musí svou schopnost neustále trénovat, jinak jejich schopnost brzy selže. Toto platí i pro psa v oboru pachových prací. Pro tuto speciální činnost nestačí, že pes před několika lety složil speciální stopařskou zkoušku. Pes musí být stále veden k trénování, aby svou schopnost neustále udržoval.⁵⁵

„K dosažení smyslových vjemů je třeba, aby vnější i vnitřní orgán a nerv, který je spojen, byly v pořádku, a aby zde bylo potřebné dráždění smyslů, které musí být tak silné, že může vyvolat smyslový vjem, přičemž se musí i pozornost zvířat soustředit na toto podráždění.

⁵³ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 99

⁵⁴ EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018, str. 11

⁵⁵ Tamtéž, str. 12

Zde je třeba říci několik slov o tzv. „prahu dráždivosti“, který musí být překročen, aby se podráždění stalo vjemem. Rozeznáváme dva druhy nebo stupně tohoto prahu, „absolutní“ a „specifický“. Absolutním prahem dráždivosti je ten, který musí být drážděním smyslu překonán, aby si ten, který tvor existenci tohoto dráždění vůbec uvědomil.“

„Specifickým prahem je pak ten, který drážděním smyslu musí být překročen, aby podrážděný tvor mohl rozeznat jednotlivé vlastnosti daného zdroje podráždění.“⁵⁶

U velmi staré stopy dobrý stopař ještě zaznamená pach, ale už není schopen v ní číst a rozpoznat její podrobnosti např. individuální pach osoby. Tato stopa se nachází nad prahem absolutním, ale už nedosahuje do prahu specifického. Pes je tedy schopen rozpoznat, že se jedná o stopu, kterou by mohl sledovat, ale bohužel už není schopen v ní číst potřebné informace.⁵⁷

Každý tvor má prah dráždivosti jiný. V tomto směru hraje velkou roli hned několik funkcí a různých bodů. Nejdůležitější je únava, rozčilení, cizí prostředí, zdravotní stav, trénink a spoustu dalších méně důležitých vjemů. Každý nejlépe sám na sobě pozná, jak na nás tyto jevy fungují. Někdy nás rozčílí maličkosti, které jindy člověk přehlédne. Stejně tak je to i s nedostatkem spánku. Jsme pak nervózní, roztěkaní a se špatnou náladou. Všechny tyto maličkosti hrají velkou roli na našem prahu dráždivosti, který je jednou nahoře a poté zase dole. Stejně tak i u stopaře hrají tyto vjemy velkou roli.⁵⁸

Velký vliv na samotném výkonu psa hraje únava, která se dostaví při otupění pozornosti, při dlouhých stopách, nebo také při starých stopách, kdy stopa sotva dosahuje prahu dráždivosti. Nedílnou součástí těchto bodů je i aktuální počasí. Při vysokých teplotách vzduchu je pes velice rychle unaven. Dalším zajímavým faktorem je transport na místo vyhledávání stopy. Například vlak, který může na psa působit nekomfortně a on pak podá horší výkon.⁵⁹

⁵⁶ EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018, str. 13

⁵⁷ Tamtéž, str. 14

⁵⁸ Tamtéž, str. 15

⁵⁹ Tamtéž, str. 16

3.3.2 Základní informace o lidském pachu

„Ludský pach slouží jako důkazný prostředek při vyšetřování trestných činů.“⁶⁰

Byla podrobně zkoumaná a dokázaná samotná schopnost psa identifikovat člověka podle pachu, který byl nalezen na předmětu, nebo taktéž na místě trestného činu.⁶¹

Je známo, že náš pach je složen ze třech částí. Těmito částmi je myšleno dýchání pokožky, pocení a vyměšování kožního mazu.

Naše tělo nedýchá pouze plícemi, ale také naší pokožkou. Každý jedinec má díky vypařujícím pórům pach jiný. Velkou roli v tvorbě tzv. individuálního pachu hrají vylučovací žlázy pokožky, které napomáhají k výměně látek v našem těle. Velké množství těchto látek by pro naše tělo mohlo být nebezpečné. Dalším důležitým úkolem těchto žláz je regulace tělesné teploty. V momentě, kdy se naše tělesná teplota zvýší, naši pokožku pokryje pot, který se postupně mění v plyn a tím je naše tělo ochlazováno. Z tohoto jevu vyplývá, že pocení je velkým pomocníkem při regulaci a kontrole naší teploty.

Mezi další jevy naší pokožky patří i odpadávání pevných částí. Ta se ve formě lupů neustále v nepatrných částech odlupuje a přeměňuje. Denně člověk ztrácí 14g přebytečných částí pokožky a za 1 měsíc je to 13 trilionů lupů.⁶²

Podstatnou informací je neměnnost individuálního pachu, který je po dobu našeho života neustále stejný a neměnný. Individuální pach nelze žádným způsobem změnit a ani překrýt. Tento pach se nemění ani při požívání nějakých drog, alkoholu, nebo také léků. Ani voda a vlhkost nic nezmění. Pachová stopa se zachovává i při překrytí pachovou stopou jiné osoby.⁶³

Dalším druhem pachu je také regionální pach, který se skládá z pachu z pohlavního orgánu a jeho okolí, pachu hlavy, pachu podpaží, pachu řiti a pachu lysých částí těla. Pes tyto pachy dokáže rozpoznat. Dobře vycvičený pes dovede dokonce

⁶⁰ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 234

⁶¹ Tamtéž., str. 235

⁶² EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018, str.17

⁶³ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 234

ve všech regionálních druzích pachu rozpoznat i charakteristický individuální pach, který je stejný s každým regionálním pachem téhož tvora.⁶⁴ Bylo zjištěno, že jednovaječná dvojčata činí psovi při rozpoznávání potíže. Zbytek rodiny ovšem dokáže bezproblémově rozpoznat.⁶⁵

Dále je pach také složen z pachového pozadí a přidružených pachů. U pachového pozadí se jedná o organický i anorganický původ, který byl již na místě činu před vyšetřovanou událostí. Pachové pozadí bude jiné ve škole, masně, nebo také např. na pitevně. Pachy přidružené jsou pachy bydliště, nebo pracoviště, které jsou na místo činu donesené odjinud.⁶⁶

⁶⁴ EIS, V. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018, str.18

⁶⁵ STRAUS, J., *Kriminalistická technika*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012., str. 181

⁶⁶ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

4 Metoda pachové identifikace

Metoda pachových konzerv neboli pachová identifikace slouží k identifikaci osob a věcí. Jedná se o porovnání pachové stopy zajištěné na místě činu a pachu ze srovnávací pachové konzervy individuálního pachu, který odebral kriminalistický technik podezřelé osobě. K tomuto úkonu jsou využíváni speciálně vycvičení psi. Tato zvířata jsou velkými pomocníky díky svému vysoce citlivému čichu, který dokáže zachytit i velmi malé množství pachových molekul.⁶⁷ Pes je tedy považován za takový biodetektor,⁶⁸ nebo také živý nástroj. Základem této metody je individualizace osoby díky shodě pachových stop. Vedlejším cílem je také vyřazení podezřelé osoby, kdy pes shodu nepotvrdí.⁶⁹

4.1 Principy a cíle používané metody

Metoda funguje za základě toho, že každý člověk, nezávisle na své vůli, po sobě zanechává určitý pach, který je policejní pes schopný identifikovat. Touto metodou je doprovázeno samotné vyhledávání, zajišťování, porovnávání, dokumentování a vyhodnocování pachových stop zajištěných při prvotním ohledání místa činu.⁷⁰ Není možno, aby pachatel pachovou stopu nějakým mechanickým způsobem sám odstranil.⁷¹ Metoda pachových konzerv je nedílnou součástí kriminalistické odorologie. Vývoj této metody probíhal na základě dlouhodobého pátrání a výsledcích mnoha studií.

Při zajišťování pachových stop je používán pachový snímač s názvem Aratex. Po sejmutí stopy je snímač vložen do pachové konzervy.⁷²

4.2 Postup vyšetřování metody pachové identifikace

Výjezdová skupina musí být výborně sebraná a proškolená samotnými zásadami taktického postupu na místě činu. Nejzákladnější je znalost zákonitostí vytvoření stop pachatelem na místě činu. Zásadní jsou také zkušenosti, zručnost a dovednosti samotného

⁶⁷ RULC, J., ŠTAUDINGER, J., NEVOLNÝ, P. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, str. 390

⁶⁸ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

⁶⁹ ĎURIŠIN, V., *Policajná kynologia, teorie a prax*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2016., str. 245

⁷⁰ Tamtéž, str. 243

⁷¹ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

⁷² ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 243

kriminalistického technika, který pachovou stopu zajišťuje. Klíčem k dobře odebrané pachové stopě je také správný způsob zajištění stopy a řádná dokumentace po provedení všech úkonů.⁷³ Pachová stopa je na místě trestného činu zajišťována prvotně. Tyto stopy jsou odebrány u případů, kde pravděpodobně pachatel přišel do styku s místy a předměty.⁷⁴

4.2.1 Způsob zajišťování pachové stopy z místa činu

Místem činu se rozumí nějaké místo v prostoru, kde došlo ke spáchání trestného činu. Na tomto místě se nachází stopy a další věcné důkazy. Z těchto důkazů je možné zjištění mechanismu jednání konkrétního pachatele a v lepším případě přímé identifikování tohoto pachatele.⁷⁵

Kriminalistické stopy napomáhají k objasnění jevu, který se v minulosti odehrál. Je to odraz příběhu pachatelova činnosti. Stopy nám napovídají, co se během dané události mohlo přihodit, s čím bylo manipulováno, nebo jaké nástroje byly při činu použity.⁷⁶

„Za kriminalistickú stopu sa považuje každá zmena v materiálnom prostredí alebo vo vedomí človeka, ktorá príčinne alebo aspoň miestne alebo časovo súvisí s vyšetrovanou udalosťou, obsahuje kriminalisticky alebo trestnoprávne relevantnú informáciu, ktorú možno zistiť, a informáciu z nej možno využiť pomocou prístupných kriminalistických, prírodovedných a technických metód, prostriedkov a postupov.“⁷⁷

K zajišťování stop z místa činu dochází při ohledání tohoto místa. Ohledání místa činu je samostatná kriminalistická metoda, při které se zjišťuje, hodnotí, nebo zkoumá materiální situace a stav konkrétního objektu, který má nějaký vztah k oné prověřované události.⁷⁸

Zajišťování pachových stop se zakládá na znalostech difuze a zákona o účinku hmotnosti. Dostatečně velký materiál s absorpční plochou a vlastnostmi vstřebávání,

⁷³ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 253

⁷⁴ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 5

⁷⁵ CHMELÍK, J., BERVIDOVÁ, M. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021., str. 22

⁷⁶ PORADA, V., POLÁK, P., a kolektiv. *Kriminalistika*. 2015. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015., str. 58

⁷⁷ Tamtéž, str. 59

⁷⁸ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021., str. 47

dostatečně váže molekuly a tvoří tak koncentrační spád, ke kterému dochází při difuzi molekul pachu do okolního prostoru. Až nastane koncentrace vyrovnávání pachu stopy a absorpčního materiálu, dojde k odebrání stopy.⁷⁹

Tyto stopy jsou neviditelné a bohužel je nelze žádným dostupným prostředkem zviditelnit jako je to např. u daktyloskopických stop.⁸⁰ Zapotřebí je vyzdvihnout mechanismus vzniku pachové stopy, ke které dochází při otlacení částí pachatelova těla. Jde tedy o směs tělních žláz (šupinek odpadající kůže a potu) z pokožky pachatele na místě činu, nebo kousek jeho oděvu s biologickým materiálem. I při dýchání je vytvářena pachová stopa. Díky vydechnutému vzduchu se výpary z našich slin přichytávají na objekty. Další podoba stopy může být lidský biologický materiál, jako např. vlasy, šupiny pokožky, sliny, sperma, chlupy, v případě pachatelova poranění se může jednat i o krev.

Jelikož je pachová stopa latentní, je žádoucí zajišťování jako prvotní stopu.⁸¹ Kriminální technik se sám rozhodne, zda bude lepší pachovou stopu zajišťovat formou sublimace, odpařením, nebo také mechanickým stěrem do pachového snímače. Při zjišťování formou stěru, není udán žádný časový limit délky snímání. Naopak při zajišťování jinými způsoby je udán časový limit zajišťování a to minimálně 30 minut. Na samotný odběr má velký vliv i počasí a s ním spojené povětrnostní podmínky. Při zhoršených povětrnostních podmínkách bude delší zajišťování jistě prospěšnější. Pachová stopa se odebírá za pomoci speciálního peanu. Kriminální technik vyjme z pachové konzervy pachový snímač, kterým za pomoci peanu obalí konkrétní předmět. Další vrstvou je alobal, který napomůže k řádnému sejmutí pachu a zároveň zabráni kontaminaci s jinými pachy. Dle okolností je dobré místo odběru ještě zatížit, nebo pomocí lepící izolepy přelepit. Po uplynutí doby je sejmut alobal a pachový snímač je opět vložen do pachové konzervy, která je ihned uzavřena. A dále je vložena do jednorázového sáčku.⁸² Poté je opatřena modrým štítkem a nápisem s datem zajištění otisku stopy, místem, kde byla pachová stopa sejmuta, číslem jednacím, příjmením a evidenčním číslem osoby, která odebrání stopy provedla.⁸³

⁷⁹ SVOBODA, I., *Kriminalistika*. Učebnice (Key Publishing). Ostrava: Key Publishing, 2016, str. 58

⁸⁰ CHMELÍK, J., BERVIDOVÁ, M. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021., str. 337

⁸¹ STRAUS, J., *Kriminalistická technika*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012., str. 144

⁸² Tamtéž, str. 190

⁸³ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 6

Přesná místa, kde k sejmutí pachových stop došlo musí být zadokumentovaná v protokolu o ohledání místa činu a i v protokolu o sejmutí pachových stop, který je vložen v jeho příloze. Dále je třeba zadokumentovat pomocí náčrtku a fotodokumentace, kde byly dané pachové stopy odebrané.⁸⁴

Obrázek 1 Kufř na odběr pachových stop⁸⁵

Při podrobném zkoumání bylo zjištěno, že otisk pachové stopy je možné zajistit i z vystřelené nábojnice, a i z použité střelné zbraně v místě pro vsunutí zásobníku.⁸⁶ Služební pes je tedy schopen identifikovat osobu, kterou byla zbraň nabíjena. Z pokusu tedy vyplynulo, že ani příliš vysoká teplota, tlak a ani chemické zplodiny hoření, které vznikají při výstřelu, pachovou stopu nikterak nezničí.⁸⁷ Dalším poznatkem je možnost zajistit pachovou stopu z daktyloskopického otisku prstu, trasologického otisku ucha, nebo také zajištění obuvi na daktyloskopické folii, kdy se vzorek překryje folií a dochází tak ke vzniku předpokladů k uchování takového vzorku. Během zajišťování je užíváno běžných informací a fyziologie našeho těla. Při jakékoliv fyzické zátěži se zvyšuje tření těla pachatele na věci nacházející se na místě činu a pachatelův biologický materiál se tak lépe odděluje od jeho těla (odpadávání kůže, vypadávání

⁸⁴ STRAUS, J., *Kriminalistická technika*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012., str. 190

⁸⁵ *Kuř na pachové stopy*. Online. LTSEZAM. 2024. [cit. 2024-04-05]. Dostupné z: <https://www.krimi-ltsezam.cz/cs/kufr-na-pachove-stopy-kompletni/>.

⁸⁶ ĎURIŠIN, V. kolektív, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 253

⁸⁷ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010., str. 85

vlasů, lupů). Tyto stopy mohou být i na použitém náčiní, nebo se oddělí při vzniku nějakého kopu či úskoku, kde hraje roli setrvačná energie.

K lepšímu vyšetřování napomůže co možná nejčasnější odebrání pachové stopy. Samozřejmě je pro budoucí vyhodnocování nejlepší co nejčerstvější pachová stopa. Další výhodou je velikost z odebraného vzorku. Stejně jako u časnosti odbírání, bude pro vyhodnocování nejvhodnější stopa v dostatečném množství. Stopa pak bude pro psa silnější a bude se mu pracovat snadněji.

Nejvhodnější místa nálezů pachových stop jsou předměty, které pachatel na místo přinesl, objekty, se kterými během činu manipuloval, nebo také místa, na kterých se pachatel pohyboval.⁸⁸ Při zajišťování pachové stopy z předmětu se předmět buď vloží do sterilní pachové konzervy, nebo se na vnitřní stranu alobalu rozloží pachový snímač a předmět bude zabalen. Důležité je, aby pachový snímač byl s předmětem v těsné blízkosti. Posledním způsobem zajištění pachové stopy z předmětu je ještě přiložení pachového snímače na předmět a těsné překrytí alobalem⁸⁹ Pachovým snímačem je přesněji rozuměna sterilní textilní látka, která se obchodním názvem nazývá aratex.⁹⁰

Díky značné pórovitosti není možné zajišťováním stěrem sejmut veškerý materiál z pachové stopy.

Často dojde ke kontaktu pachatele a osoby, která ho např. chtěla zadržet, nebo se jednalo o osobu poškozenou. Přímý kontakt nám tedy zaručuje možnost sejmutí pachové stopy z těchto osob. Pachová stopa tedy může být odebrána např. i z hodinek, bot, nebo také z řetízků.

Během odebrání a zajišťování stopy je velmi podstatné vyloučit možnost nesprávného spojení pachu, a proto je konzerva opatřena příslušným štítkem.⁹¹

⁸⁸ PORADA, V., STRAUS, J. *Kriminalistické stopy: teorie, metodologie, praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012., str. 337

⁸⁹ PORADA, V., POLÁK, P., a kolektiv. *Kriminalistika*. 2015. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015., str. 144

⁹⁰ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010., str. 113

⁹¹ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 254

Po odborném zajištění stopy je pachová stopa dána do bezpečnostního sáčku, který se uzavře a zasílá se spolu s protokolem o zajištění otisku pachové stopy do patnácti pracovních dnů od zajištění na odborné pracoviště.⁹²

4.2.2 Odběr pachového vzorku z osoby

Tento odběr musí být proveden proškoleným policistou, který je stejného pohlaví jako osoba, od které se pachový vzorek odebírá.⁹³

Vzorek ke komparaci je odebírán s vědomím osoby, od které je odebírán.⁹⁴ K takovému úkonu je povinen se podrobit každý.⁹⁵ V případě, že osoba se k tomuto odběru podrobit nechce, se souhlasem státního zástupce bude k tomuto úkonu donucena fyzickým překonáním jejího odporu. Před tímto úkonem je osoba vždy řádně poučena.⁹⁶

„Odběr pachového vzorku osoby je oprávněn provádět proškolený policista, za něhož se považuje držitel osvědčení o absolvování kurzu další odborné přípravy. „odběr pachového vzorku osoby“, který je možné absolvovat ve vzdělávacích zařízeních Útvaru policejního vzdělávání a služební přípravy a školních policejních střediscích krajských ředitelství policie.“⁹⁷

Odběr nesmí být prováděn technikem, který odebíral pachovou stopu z místa činu. Tato osoba nesmí být ani přítomna při odběru stopy z osoby. Stejně tak i osoba, která byla nějakým způsobem v kontaktu s osobou, od které je pachový vzorek odebírán, nebo by byla přítomna u zajišťování otisku pachové stopy u stejného trestního řízení.⁹⁸ Odběr je prováděn na těle osoby v oblasti pasu. Pachový snímač je přikládán na tělo sterilizovaným peánem, nebo alobalem. Policista musí být vybaven gumovými rukavicemi.⁹⁹ Minimální doba odběru je 20 minut.¹⁰⁰

⁹² ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 7

⁹³ Tamtéž., str. 7

⁹⁴ STRAUS, J., KLOUBEK., M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str.118

⁹⁵ ČESKO. Zákon č 141/1961 Sb. Trestní řád. In: Sbirka zákonů České republiky. 1961, částka 66/1961 § 114 odst. 2)

⁹⁶ Tamtéž, § 114 odst. 4)

⁹⁷ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 9

⁹⁸ Tamtéž, str. 7

⁹⁹ Tamtéž, str. 8

¹⁰⁰ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beniškem. Plzeň, 2024

„Pachovou konzervu s pachovým vzorkem osoby proškolený policista za její přítomnosti ihned opatří štítkem s červeným potiskem, v němž vyplní údaje potřebné pro správný postup při porovnávání.

- a) „Jméno a příjmení, pohlaví, datum narození a etnickou charakteristiku osoby, o jejíž pachová vzorek se jedná,
- b) Příjmení a osobní evidenční číslo proškoleného policisty,
- c) Datum odebrání pachového vzorku osoby“¹⁰¹

V případě, že u osoby, ze které se odběr pachového vzorku odebírá má být prováděn i jiný policejní úkon, bude tento úkon proveden jako první. Osoba před odebráním pachového vzorku musí být náležitě poučena dle trestního řádu o provádění konkrétního úkonu.¹⁰²

Po odebrání vzorku a řádném zapečetění je pachová konzerva spolu s protokolem o odběru pachového vzorku osoby doručena se stejnou lhůtou, jako u odběru pachové stopy z místa činu.¹⁰³

Obrázek 2 Protokol o odběru pachového vzorku osoby¹⁰⁴

PROTOKOL
o odběru pachového vzorku osoby (PVO)

K případu:
vedeného pod čj.

Odběr pachového vzorku osoby provedl:

Úplná adresa místa odběru s označením konkrétní místnosti, kde byl odběr PVO uskutečněn:

PVO odebrán z: (údaj specifikován číselníkem)

Jméno, příjmení a datum narození osoby:

Charakteristika osoby: (specifikována číselníkem)

Rušivé vlivy na kvalitu PVO: (specifikována číselníkem)

Další osoby přítomny odběru PVO:

Seznam odebraných vzorků osobě (PVO)

Sáček č.	Vzorek č.	bližší specifikace odběru	hod. od-do	Poznámka

Pachový vzorek osoby (PVO) odebrán ve smyslu právního předpisu § 114 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním (trestní řád), a metodického pokynu policejního prezidenta č. 9/2009, kterým se stanoví zásady k zabezpečení jednotného postupu Policie České republiky při využívání metody pachové identifikace. Osoba, která snímala otisk pachové stopy, **nesmí** snímat srovnávací pachový vzorek ke stejnému případu!

osoba, které je snímána PVO: _____

osoba snímající PVO _____

¹⁰¹ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 8

¹⁰² Tamtéž, str.8

¹⁰³ Tamtéž, str.9

¹⁰⁴ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 166

4.2.3 Způsob porovnávání pachových stop

K porovnávání dochází na příslušném odborném pracovišti.¹⁰⁵ které musí mít určitou vybavenost. Srovnávací kóje mají stanovené míry a to 12x2m. Podlaha je vždy z neklouzavého materiálu a omyvatelná. Dále je místnost chráněna proti hluku a rušivým pachům. Důležité je také dobré osvětlení, klimatizace, vytápění, a i konstantní teplota od 18 do 22°C. Vlhkost by měla být nejméně okolo 60 %. Na jedné straně je zabudované okno s průhledem pouze z jedné strany Uprostřed místnosti stojí 7 držáků, kam se pachové konzervy umísťují. Rozptyl mezi nimi je 100 cm. V místnosti se dále nachází i manipulační stůl se zásuvkami, nosiče na pachové konzervy, teploměr, tlakoměr, vlhkoměr, germicidní zářič pro sterilizaci prostředí, nádoba pro psí pamlsky, nebo také zabudovaná kamera.¹⁰⁶

Existují celkem čtyři varianty porovnávání pachů psem.

- a) *“Srovnávací pachová konzerva s pachovými konzervami s otiskem pachových stop (od osob k místu činu)*
- b) *Pachová konzerva s otiskem pachové stopy se srovnávacími pachovými konzervami (od místa činu k osobám)*
- c) *Pachová konzerva s otisky pachových stop s pachovými konzervami s otisky pachových stop (otisky pachových stop z místa činu navzájem)*
- d) *Srovnávací pachové konzervy mezi sebou (pro kontrolu shodnosti původního a revizního odběru). ”¹⁰⁷*

V případě, že obhájce chce být přítomný u porovnávání pachových stop, je mu to umožněno. Tato skutečnost je projednávána s odborným pracovištěm a obhájci je dovoleno sledovat průběh porovnávání. V případě, že nejví o tuto činnost zájem, není policejní orgán povinen mu tuto skutečnost sdělovat. Stejným způsobem je nahlíženo i na odborného znalce. Tyto osoby mohou být součástí porovnávání pouze jen prostřednictvím videozáznamu.¹⁰⁸ Dříve bylo na dveřích porovnávací místnosti malé

¹⁰⁵ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 11

¹⁰⁶ STRAUS, J., KLOUBEK., M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 123

¹⁰⁷KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021., str 177

¹⁰⁸ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci..., str. 11

okénko sloužící k pozorování, které nahradila kamera a odposlouchávací zařízení.¹⁰⁹ Při přímém pozorování by mohlo dojít ke kontaminaci pachů.¹¹⁰ Porovnávání je zadokumentováno formou videozáznamu. Za tento záznam zodpovídá expert. V záznamu musí být přesně vidět celý průběh porovnávání. Důležité je jak byly pachové konzervy rozmístěny.¹¹¹

O porovnávání pachových stop rozhoduje expert. Na expertův pokyn přijde psovod se služebním psem. Psovod za žádných okolností nesmí provést rozmístění konzerv do řady a o umístění pachové konzervy sdělí expert psovodovi informaci až po ukončení porovnávání.¹¹² Po přivedení policejního psa do prostoru se pes nechá načichat příslušným pachem, který byl sejmuto z podezřelé osoby.¹¹³ Načichání pachu psem, nebo také nasumování, je velice důležitým jevem. Pes ho provádí s půlcentimetrovým odstupem svého čumáku od pachové konzervy.¹¹⁴

Pes jde do řady pachových konzerv, kde vyhledává možnou shodu. Při jejím nalezení pes upozorní pasivním označením např. zalehnutím k dané konzervě.¹¹⁵ Pes žádným způsobem nekontaktuje konzervu.¹¹⁶

¹⁰⁹ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

¹¹⁰ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 11

¹¹¹ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021., str 178

¹¹² ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 12

¹¹³ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 244

¹¹⁴ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

¹¹⁵ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 244

¹¹⁶ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

Obrázek 3 Pes provádějící pachovou komparaci¹¹⁷

Při porovnávání je v místnosti pouze psovod se služebním psem. Expert je ten, kdo vybírá doplňkové pachové konzervy.¹¹⁸ Tyto konzervy jsou vybírány se shodným pohlavím, etnikem a i s obdobným prostředím odběru stopy. Tímto prostředím je myšlen odběr pachové stopy, která byla odebírána např. z autodílny. Doplňková stopa bude také odebírána z autodílny.¹¹⁹ Porovnávání je prováděno minimálně dvěma psy, jelikož právě pozitivní identifikace musí být potvrzena více psy. Dále je také kladen důraz na přesné kladení pachových konzerv. Tyto konzervy musí být přesně srovnané v řadě. Důvodem tohoto činu je, aby psi nereagovali na vizuální změny a nebylo jejich označení chybné.¹²⁰

Činnost pachové komparace provádí odborné pracoviště na žádost policejního orgánu s žádostí o odborné kriminalistické vyjádření.¹²¹ Nejdůležitější případy se mohou i nahrávat.¹²² Pachovou konzervu, ať už s otiskem pachové stopy, pachovým vzorkem osoby, nebo doplňkovou pachovou konzervu je možno použít nejdříve po 24 hodinách od jejího sejmutí a dále až po 10 hodinách, kdy byl proveden transport konzervy na odborné pracoviště.¹²³

¹¹⁷ *Pachová identifikace*. Online. Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů. 2024. cit. 2024-04-05]. Dostupné z :<https://www.af.czu.cz/cs/r-6779-katedry-a-soucasti/r-8736-ostatni-pracoviste/r-17980-centrum-pro-vyzkum-chovani-psu/r-17983-vedecko-vyzkumna-cinnost/r-18070-pachova-identifikace>.

¹¹⁸ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 12

¹¹⁹ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

¹²⁰ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021., str 178

¹²¹ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 11

¹²² Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

¹²³ Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci. In: . Praha, 2017, číslo 313., str. 13

Průběh porovnávání je zaznamenáván expertem do tzv. diagramu, který spolu se záznamem videodokumentace a vyžádaným odborným vyjádření je zaslán policejnímu orgánu, který si jej vyžádal s podpisem experta a vedoucího oddělení služební kynologie odboru služby pořádkové policie krajského ředitelství policie. Do odborného vyjádření bude doplněna informace o atestu psů, přítomnosti obhájce, nebo znalce a policisty, který byl přítomen samotného porovnávání.¹²⁴

“Je-li k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení třeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení odborné vyjádření.”¹²⁵

Obrázek 4 Odborné vyjádření¹²⁶

POLICIE České republiky
Krajské ředitelství policie
odbor služby pořádkové policie
oddělení služební kynologie
skupina speciálních kynologických činností
(konkrétní doručovací adresa)

Č.j. spisu _____
Doručovací adresa útvaru,
který vyžádal odborné vyjádření

kde, např. Plzeň
Počet listů: _____
Přílohy: _____

ODBORNÉ VYJÁDŘENÍ

ve smyslu § 105 odst. 1 tr., řádu.
Výsledek zkoumání v oboru metody pachové identifikace.

Ke kriminalisticko-technickému zkoumání v oboru metody pachové identifikace (dále jen MPI) byly na zdejší pracoviště zaslány otisky pachových stop (dále jen OPS) a pachové vzorky (dále jen PVO) s dožádáním jejich vzájemného porovnání.

... OPS pachové stopy sejmuté na místě činu: (č.j., ohledání místa činu a protokolu OPS, datum sejmutí, číslo stopy, popis místa snímání, číslo bezpečnostního sáčku)

... PVO pachový vzorek osoby (č.j. protokolu, příjmení, jméno, datum narození, datum odběru, číslo bezpečnostního sáčku)

Zlotožněno: (č.j., datum provedení a výsledek) ANO/NE

Grafické znázornění průběhu porovnávání jednotlivých stop přiloženo. (příloha 2/1)

Dotazy k:
provádění **konkrétního porovnávání pachových stop** zodpoví kynolog MPI, který toto porovnávání prováděl,

metodice MPI a jejího využívání v naší republice i v zahraničí garant MPI Policejního prezidia ČR, odbor služební kynologie a hipologie.

specialista – kynolog MPI _____ vedoucí oddělení kynologie _____

¹²⁴ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 16

¹²⁵ ČESKO. Zákon č 141/1961 Sb. Trestní řád. In: Sbirka zákonů České republiky. 1961, částka 66/1961 § 105 odst. 1)

¹²⁶ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 167

Aby nedocházelo k náhodnému označování pachových konzerv psem, je prováděná tzv. náhodná zajímavost. Pes dostane nasumovat cvičnou pachovou stopu, která je umístěna na konci řady konzerv. Pes nesmí reagovat na konzervu z ostrého případu. Pokud by na ni reagoval, nebude pes porovnávat.

Při ostrém porovnávání pes označí 3x kladně pachovou konzervu a poté se provádí porovnání prázdné řady, kde již není pachová konzerva, kterou pes označil, a tudíž pes musí projít prázdnou řadou a neoznačit nic. Takové porovnávání je nazýváno porovnáváním kladným. Opakem je porovnávání negativní, kdy pes po načichání 2x za sebou neoznačí žádnou pachovou konzervu.¹²⁷

Tabulka 1 Statistické údaje-Plzeňský kraj a Středočeský kraj ¹²⁸

Rok	Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje		Krajské ředitelství policie Středočeského kraje	
	Počet zpracovaných otisků pachových stop	Počet případů shody otisku pachové stopy se srovnávacím vzorkem	Počet zpracovaných otisků pachových stop	Počet případů shody otisku pachové stopy se srovnávacím vzorkem
2014	726	575	2051	325
2015	475	340	411	53
2016	477	291	222	31
2017	307	188	771	60
2018	52	44	95	15
2019	65	21	29	9
2020	119	98	0	0
2021	63	24	3	0
2022	99	27	39	4

Dle statistických údajů, vedených přímo Policií České republiky, vyplývá, že počet zpracovaných otisků pachových stop rapidně každým rokem klesá. V Plzeňském kraji bylo roku 2014 odebráno 726 otisků pachových stop a z toho byla shoda pachové stopy se srovnávací stopou 575x. Oproti tomu v roce 2022 bylo v tomto kraji odebráno pouze 99 otisků a shoda byla u 27 případů. Oproti tomu v kraji středočeském bylo

¹²⁷ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 121

¹²⁸ Policie České republiky. Online. *Statistické údaje o využívání metody pachové identifikace osob*. 2024 [cit. 2024-04-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-udaje-o-vyuzivani-metody-pachove-identifikace-osob.aspx>.

zpracováno v roce 2014 celkem 2051 otisků pachových stop a z toho celkem 325x padla shoda se srovnávací pachovou stopou. V roce 2022 zpracované stopy klesly stejně jako v kraji plzeňském, a to na pouhých 39. Z těchto otisků padla shoda pouze u 4 otisků se srovnávacím vzorkem. Z průzkumu lze usoudit, že provádění otisků pachových stop rapidně klesá.

4.2.4 Zásady skladování a správného použití pachových vzorků

Velice důležitou a neopomenutelnou činností při metodě pachové identifikace je sterilizace. Sterilizují se sklenice, pachový snímač, víko, a nástroje jako jsou kleště a peány. Sterilizace se řídí vyhláškou MZ ČR č. 440/2000 Sb. Tato činnost je prováděna za pomoci horkovzdušného nebo parního sterilizátoru. Teplota vzduchu horkovzdušného sterilizátoru je 180 °C a doba sterilizace je 20 minut. Sterilizováno je sklo, kov, ale v žádném případě ne umělé materiály. Oproti tomu při parní sterilizaci dochází ke sterilizaci gumy a textilních materiálů. Doba sterilizace je 40 minut, teplota páry sahá na 120 °C a teplota vzduchu na maximálně 60 °C.¹²⁹ U nás je dávana přednost sklu jakožto materiálu na pachové konzervy. V některých státech je zase dávana přednost kovu. Dříve byly zkoušeny i sáčky z plastu, které byli mnohem praktičtější a skladnější. Kriminalistický technik tak měl ulehčenou svou výbavu. Dlouho se tyto sáčky neudřeli, jelikož jejich náklady byly mnohonásobně vyšší, než sklenice určené ke sterilizaci a znovupoužití.¹³⁰ Pachová konzerva má při běžném použití životnost cca 1 rok¹³¹

Každý, kdo jakýmkoliv způsobem s pachovou konzervou manipuluje, by měl znát pravidla manipulace, aby nedošlo k poškození pachu. Odebraný vzorek policejnímu orgánu odevzdává rovnou příslušné odborné pracoviště, které odběr provedlo. Pachové konzervy nemohou být zanechány na pracovišti kriminalistické techniky a ani s nimi nesmí nikdo z tohoto pracoviště manipulovat.¹³²

Nejdůležitějšími zásadami pachových stop je např. to, že konce nástrojů, kterými se berou pachové snímače, nesmí být při odběru kontaminovány jinými pachy. Tytéž nástroje mohou být využity pouze jednou při otisku pachové stopy, nebo odběru

¹²⁹ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem, Plzeň, 2024

¹³⁰ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 70

¹³¹ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021., str 178

¹³² ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 16

pachových stop stejné osoby. Stejně tak i hliníková folie smí být použita pouze jednou. Kdyby z nějakého důvodu došlo ke kontaminaci těchto nástrojů, nemohou být za žádné situace k odběru pachových stop využity. Při skladování a porovnávání pachových konzerv je policista povinen být oblečen ve stanoveném pracovním oděvu ustanovené ředitelem ředitelství služby pořádkové jednotky.¹³³ Velice důležitou zásadou je, že nikdy nesmí být osoba, která sbírá porovnávací stopu i u odběru stopy z osoby.¹³⁴

Na odborné pracoviště jsou pachové konzervy přemísťovány ve speciálním obalu, aby nebylo možno je nějakým způsobem při převozu poškodit a tím pádem i kontaminovat. V případě, že pachová konzerva nebyla správně označena, nebo je konzerva, či sáček poškozen, nebo je doručena po konci 15denní lhůty od jejího zajištění, bude pachová konzerva zlikvidována a policejnímu orgánu bude zaslán záznam o tomto provedení. Pachové konzervy jsou uskladňovány ve skladu odborného pracoviště, kde nesmí být vystavovány slunečnímu svitu a také nesmí být vystaveny nebezpečí ztráty, poškození, nebo vyměnění.¹³⁵ U pachových konzerv s otiskem pachové stopy, které nebyly nikdy využity k porovnávání, dochází k jejich likvidaci po 3 letech uschování. Tuto lhůtu je možno prodloužit ještě o dva roky.¹³⁶ Pachová konzerva s pachem osoby, která se při porovnávání využila, bude vyřazena z evidence a zničena.¹⁰⁵

Na odborném pracovišti pachových konzerv se nacházejí celkem tři druhy pachových konzerv. Každý z těchto druhů je definován obsahem konzervy. Zde se nacházejí sterilní pachové konzervy bez pachu, srovnávací pachové konzervy, které obsahují pach osoby z jejího těla s označením červeného štítku a otisk pachové stopy s pachem z předmětu nebo prostředí, která je označena modrým štítkem.¹³⁷

K zaevidování všech pachových stop je využíván systém PS, což je automatizovaný informační systém, který provozuje policie.¹³⁸ V tomto systému jsou zpracované informace o pachových konzervách s otiskem pachové stopy, kde je uvedeno několik důležitých informací jako je např. datum, kdy byla pachová stopa zajištěna, jméno policisty, který odběr pachové stopy prováděl, stručný popis případu, druh trestné

¹³³ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 16

¹³⁴ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

¹³⁵ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 18

¹³⁶ Tamtéž, str. 19

¹³⁷ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

¹³⁸ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 21

činnosti, nebo také pachové pozadí stopy, přesné místo odkud byla pachová stopa sejmuta, nebo také teplota místa, ze kterého byla pachová stopa zajišťována. Další součástí systému PS jsou pachové konzervy s pachovým vzorkem osob, kde jsou uvedeny přesné informace o osobě, která podstoupila odběr. Těmito informacemi je myšleno jméno, příjmení, etnická příslušnost, nebo také datum narození.¹³⁹ Dále je zde uvedeno příjmení policisty, který odběr provedl, a i podrobné informace k pachovým vzorkům. Nedílnou součástí tohoto systému jsou i informace o psech používaných při porovnávání pachových konzerv, stejně tak i o psovodech, kteří porovnávání vykonávají. Přístup do tohoto systému je umožněn technikovi, psovodům, supersprávci a administrátorovi.¹⁴⁰

4.3 Právní zakotvení problematiky pachové identifikace

Psovodi mohou využívat ve velkém množství oprávnění týkající se speciálních postupů a úkonů. Toto jim dovoluje certifikovaná příprava, pomocí které dosahuje odborné způsobilosti pro výkon služební kynologie. Speciálně vycvičený služební pes je jejich nástrojem, který je využíván buď jako takticky bezpečnostní prostředek, nebo také jako kriminalistický prostředek.¹⁴¹

4.3.1 Dokazování v trestním řízení

Mezi základní body při dokazování v trestním řízení náleží pramen důkazu, důkazní prostředek a důkaz.

Pramenem důkazu se rozumí nositel informací, které mají nějaký vztah k předmětu dokazování. V oboru pachových stop je pramenem důkazu pachová stopa, kterou vytvořil člověk, nebo pachová stopa předmětu související s vyšetřovanou událostí.¹⁴²

Důkazní prostředek je procesní forma využívaná pramenem důkazů k provádění důkazů v trestním řízení. Trestní právo procesní je doplněno kriminalistikou. V praxi je to projevováno využíváním důkazních prostředků zakládajících se na bázi kriminalistické techniky. Těmito obory jsou především daktyloskopie, mechanoskopie, balistika a částečně mezi ně začíná patřit i kriminalistická odorologie. Při odběru pachové

¹³⁹ ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci., str. 22

¹⁴⁰ Tamtéž., str. 23

¹⁴¹ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 257

¹⁴² STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 129

stopy se jedná o analogický postup jako např. u daktyloskopie. U zajištění pachové stopy je také vyžadováno zajištění stopy, získání porovnávacího vzorku a následné vyhodnocení vzorku pomocí srovnávání.¹⁴³

Za důkaz je považován výsledný produkt dokazování v trestním právu procesním. Za důkaz lze považovat vše, co nějakým způsobem přispívá k vyšetřované události a objasnění věci.¹⁴⁴ Důkaz je založen na využívání důkazních pramenů pomocí důkazních prostředků. Orgány činné v trestním řízení tyto důkazy vyhledávají, zajišťují a hodnotí v přípravném řízení. Soud rozhoduje o tom, co bude přijato jako procesně způsobilý důkaz. Všechny důkazy získané v přípravném řízení není možno v jednání před soudem uskutečnit způsobem *in natura*. Některé úkony již bohužel nelze opakovat. Uplynutí času vedeného k pozměnění, nebo zániku pramene důkazu. Hmotný důkaz mohl být při zkoumání spotřebován, nebo jsou k dokazování zapotřebí přístroje a složité technologie vázané na odborné pracoviště jako jsou pitevny, střelnice, laboratoře, mikroskopy, nebo právě policejní střediska provádějící pachovou komparaci. V poslední řadě lze však využít videozáznamu.¹⁴⁵

Jako důkaz v oboru kriminalistické odorologie je považováno zjištění, zda na daném místě byla či nebyla zjištěna přítomnost daného pachu s individuálním charakterem. V případě, že se individuální pach osoby na daném místě nachází, nejedná se o důkaz. Záleží na mnoha dalších okolnostech jako např. u daktyloskopie. Jednou z okolností je, zda lze prokázat dobu vytvoření stopy, nebo jestli stopa byla zajištěna na nějakém mobilním předmětu, nebo místu pevně spojeném s konstrukcí objektu.

Při dokazování v průběhu jednání před soudem musí být splňovány tři podmínky. Tyto body musí splňovat všechny důkazní prostředky z oboru kriminalistické techniky.¹⁴⁶

“Přesné vymezení předmětu dokazování (vychází z právní kvalifikace deliktního skutku) dokazuje se to a jen to, co má vztah k potvrzení nebo vyvrácení skutečnosti, které jsou obviněnému (obžalovanému) kladeny za vinu,

¹⁴³ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 130

¹⁴⁴ JELÍNEK, J., a kolektiv. *Trestní právo procesní*. Nakladatelství Leges, 2023., str. 392

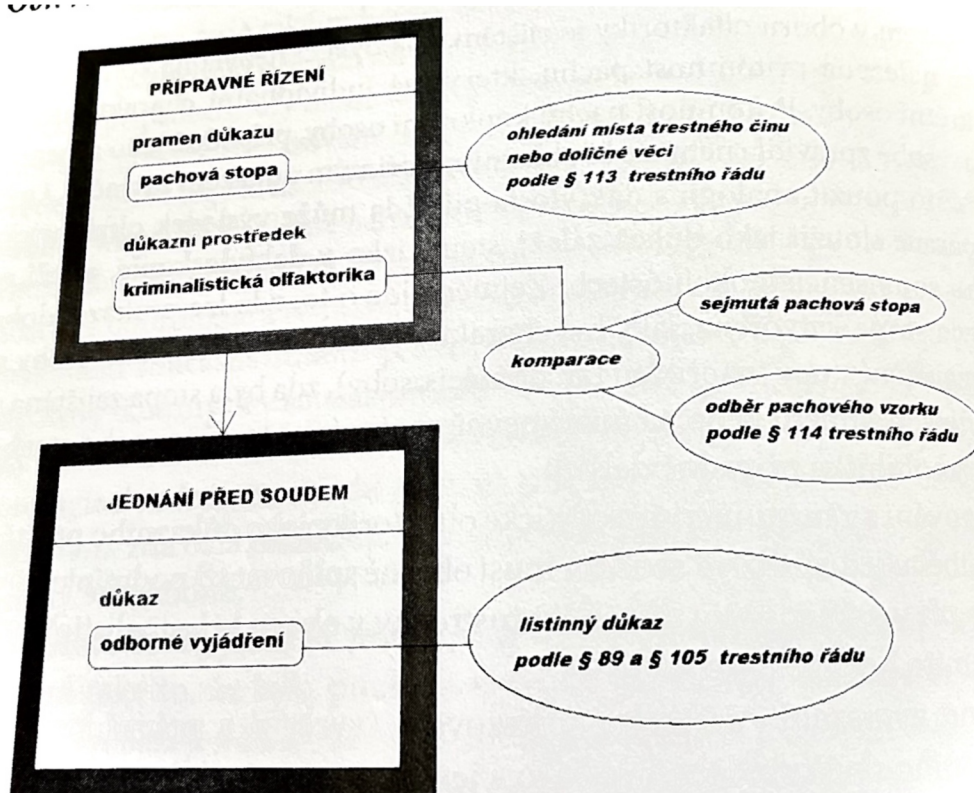
¹⁴⁵ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 132

¹⁴⁶ Tamtéž, str. 133

Existence právně relevantních důkazních prostředků, přičemž trestní právo zde navazuje na teorii o kriminalistických stopách, které je nutno vyhledat, zajistit, prověřit, zhodnotit a dokumentovat pro účely dokazování především v přípravném řízení.

*Dokazování (užším smyslu pojmu) představuje veřejné posouzení takto získaných právně relevantních informací soudem v hlavním líčení.*¹⁴⁷

Obrázek 5 Schéma postupu využití pachových konzerv (olfaktoriky) při dokazování v trestním řízení¹⁴⁸

Trestní právo u nás pro uznání vinným rozpoznává dva druhy důkazů. Těmito druhy jsou důkazy přímé a nepřímé. Přímý důkaz napřímo vede k hlavní skutečnosti obviněného. Přímě nám potvrzuje, nebo vyvrací vinu, či nevinu. Opakem je důkaz nepřímý, který vede k nějaké vedlejší skutečnosti, díky které přispívá k posuzování skutečnosti hlavní. Nepřímý důkaz může být využit také k doplnění přímých důkazů. Příkladem nepřímého důkazu může být samotná výpověď podezřelé osoby o výsledcích porovnaných pachových stop metodou pachových konzerv. Soudy rozhodují o vině a trestu prostřednictvím vyhodnocení důkazů, a to i důkazů nepřímých. Dokonce i pouze

¹⁴⁷ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 133

¹⁴⁸Tamtéž, str. 134

s nepřímým důkazem lze prokázat obviněnému jeho vinnu. Toto je možné pouze v případech, kdy na sebe všechno kladně navazuje, neprotiřečí si a vzájemně nepřímé důkazy jinou možností jako vinu nepřipouštějí. U soudu ne vždy pouze jeden nepřímý důkaz bude dostačující. Soud ho však je schopen použít jako podpůrný důkaz.¹⁴⁹

„Metóda pachových konzerv nachádza v uvedených konatáciách relevantné trestno-procesné uplatnenie

- 1. V prípravnom konaní je predmetom trestno-právneho dokazovania a kriminalistického skúmania*
- 2. V súdnom konaní je predmetom súdného rozhodnutia“¹⁵⁰*

Jako přímý důkaz bude považován nálezn pachové stopy na noži vraženém do těla oběti, nebo otisk pachové stopy na zárubni dveří v bytě, kam pachatel za žádných okolností neměl povolený vstup. Oproti tomu o nepřímý důkaz se bude jednat u pachové stopy nalezené na veřejně přístupném místě, kde došlo k trestnému činu. Většina autorit však pachovou stopu uznávají pouze jako nepřímý důkaz. Důvodem je nepřímé prokázání průběhu jednání pachatele. Stopa prokazuje pouze kontakt identifikované osoby s předmětem, nebo místem trestného činu.¹⁵¹

Dle rozhovoru s panem R.K. má vzdělávání soudců v oblasti nepřímých důkazů v trestním řízení klíčový význam. Je to nezbytné pro objektivitu a spravedlnost právního systému v České republice. Čím více jsou soudci a státní zástupci obeznámeni s metodou pachové identifikace, tím pravděpodobněji budou tyto důkazy v trestním řízení uplatňovány.

Existují rozdíly v přístupu k vzdělávání soudců v různých krajích České republiky. Zatímco v některých krajích, jako je Plzeňský kraj, se vzdělávání intenzivně podporuje a rozvíjí, v jiných krajích je míra zájmu nižší. Tato situace může ovlivnit přístup k přijímání a využívání nepřímých důkazů v různých částech naší země. Přijímání pachových stop soudem je tedy např. v Plzeňském kraji bezproblémové.

¹⁴⁹ ĎURIŠIN, V. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020., str. 258

¹⁵⁰ Tamtéž, str. 259

¹⁵¹ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 135

Podobně se můžeme setkat se situací v oblasti státních zástupců. Státní zástupci vzdělávání v této oblasti mohou v první fázi přípravného řízení, na základě metody pachové identifikace, rozhodnout o opatření, jako je domovní prohlídka, prohlídka jiných prostor nebo odposlech telefonu. Využití takové pachové stopy pak napomůže k řádnému a rychlejšímu vyšetřování.

Úroveň vzdělání a informovanost soudců a státních zástupců hraje klíčovou roli na schopnost rozhodovat o přijetí a využití pachových stop jako nepřímých důkazů.¹⁵²

Nejdéle uchované zmínky o metodě pachové identifikace u odvolacích soudů a nálezech Ústavního soudu v ČR jsou z roku 1995. Roku 2007 bylo vydáno celkem 36 judikátů odkazující na použití pachových stop. Většina z nich se odkazuje na použití metody pachové identifikace jako jediného usvědčujícího důkazu. Judikáty po roce 1995 týkající se pachových stop obsahují toto téma jen okrajově a odkazují se na dřívější pravomocné rozsudky jiných soudů.¹⁵³

Rozsudek Vrchního soudu v Praze 2 To 123/2001 je názoru, že odběr pachové stopy je povinen strpět každý. Ústavní soud se vydal jinou cestou a zvýhodňoval osoby podezřelé ze spáchání trestného činu. Ústavní soud ve svém nálezu I. ÚS 671/05 uvedl, že obžalovaný může odmítnout sejmутí pachového vzorku z jeho těla, aby proti sobě neposkytl věcný důkaz. Obžalovaný pouze zaplatil pokutu za nepodrobení se odběru pachové stopy. Tuto situaci vyřešil až zákonodárce novelou trestního řádu, kde se uvádí, že v případě kladení odporu osobou, může být tento odpor překonán. K překonání tohoto odporu je zapotřebí souhlasu státního zástupce a překonávání odporu musí být přiměřené intenzitě odporu.¹⁵⁴

Nálezem Ústavního soudu ČR č. j. I. ÚS 394/97 vyšlo najevo vybočení ze zásady tohoto soudu. Ústavní soud nehodnotil důkazy provedené obecnými soudy. Vyjádřil se k tomu tak, že metoda pachových konzerv byla využita jako hlavní důkaz přitom nepřímé důkazy nevytvořily kompletní soubor.

Momentálně převažují názory soudů takové, že výsledek pachové komparace nemůže zůstat osamoceným důkazem. Vždy musí být porovnán s ostatními důkazy. Vždy

¹⁵² Rozhovor s panem R. K., instruktorem výcviku zvířat v oboru pachové identifikace v Plzni, ze dne 7.2.2024.

¹⁵³ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 138

¹⁵⁴ Tamtéž, str. 140

záleží na místě, kde byly stopy sejmuty, na době od uplynutí trestného činu a sejmutí na provedeném dokazování s jednou nebo více pachovými stopami.¹⁵⁵

4.3.2 Spolek Šalamoun

Důležitým poznatkem, který stojí za zmínku je Spolek Šalamoun, který prosazoval názor, že metoda pachové identifikace nemůže být považována za důkazní prostředek v trestním řízení. Tento spolek uvedl, že v Holandsku byli odsouzeni čtyři policisté, kteří si při komparaci prozradili, která z pachových konzerv je správná. Což u nás doposud bylo naprosto běžné a psovod si pachové konzervy stavěl sám. Dále uváděli, že jsme jedinou zemí, ve které si psovod staví sám pachovou řadu a v Evropě jsme jediným státem, kde psovod zná informaci o správném umístění pachové konzervy. V roce 2010-2015 byl prováděn výzkum zadáný Ministerstvem vnitra o ověření a zdokonalení metody pachové identifikace.¹⁵⁶

Různým prošetřováním a posuzováním se dospělo k názoru, že výsledek této metody se stávajícími postupy, by neměl být brán jako důkaz.¹⁵⁷ Dále se spolek snažil, aby ústavní soud označil metodu pachové identifikace za nevěrohodnou a její použití jako důkazní prostředek bylo zakázáno. Existují totiž případy, kdy pachatel byl odsouzen pouze na základě této metody. Tímto případem je např. případ Nečesaný. Díky těmto poznatkům byl vytvořen nový interní akt řízení Policie ČR, a to Pokyn policejního prezidenta č. 313/2017 Sb. Ze dne 28. prosince 2017 o pachové identifikaci osob.¹⁵⁸

Díky tomuto pokynu došlo k některým změnám při porovnávání pachových stop. Pes začal chodit k porovnávání sám, bez vodítka, byli přijati experti, kteří staví pachové řady místo psovodů psovod není přítomen v porovnávací místnosti při stavění řady pachových konzerv.¹⁵⁹ Dále také pachovou stopu posuzují dva psi, a to každý dvakrát¹⁶⁰

¹⁵⁵ STRAUS, J., KLOUBEK, M. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, str. 141

¹⁵⁶ ŠALAMOUN, Spolek na podporu nezávislé justice v ČR: Pachovou stopu nelze použít jako důkaz v trestním řízení. In., Praha: Spolek Šalamoun, 2017

¹⁵⁷ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

¹⁵⁸ ŠALAMOUN, Spolek na podporu nezávislé justice v ČR: Pachovou stopu nelze použít jako důkaz v trestním řízení. In., Praha: Spolek Šalamoun, 2017

¹⁵⁹ Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru kynologie Bc. Stanislavem Beníškem. Plzeň, 2024

¹⁶⁰ Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci. In.: Praha, 2017, číslo 313., str. 14-15

5 Empirická část

Empirická část bakalářské práce využívá kvalitativního průzkumu pomocí polostrukturovaných rozhovorů konaných se psovody pracujícími ve služebním poměru u Policie ČR. Rozhovory byly zprostředkovány se psovody specialisty, kteří pracují na odborném pracovišti, kde je metoda pachové identifikace prováděna. Komunikace zprostředkování rozhovorů probíhala osobním setkáním na pracovišti provádějícím pachové komparace v Plzni a v Domašíně, a to v období měsíce února roku 2024. Autorka k zaznamenávání rozhovorů použila diktafon a následně dle nahrávek vytvořila přepis rozhovorů, jež jsou v plném rozsahu uvedeny v přílohách práce. Celkem bylo hovořeno s 5 pracovníky v tomto oboru. Všichni účastníci rozhovoru byly poučeny, aby odpovídali na předem stanovené otázky pravdivě a upřímně. Z dotazovaných policistů žádný rozhovor neodmítl a všichni ochotně na dané otázky odpovídali. Rozhovory neobsahují konkrétní jména, jelikož si to dokazování nepřáli.

Průzkum obsahoval předem připravené otázky týkající se vývoje metody pachové identifikace, změn v oblasti výcviku psa, vývoj v oblasti volby plemene, nebo pohlaví psa. Otázky byly dále směřovány na možnost použití technického zařízení na pachovou komparaci, nebo také na možné změny procesu při výběru potencionálních psů pro pachovou identifikaci. Součástí rozhovoru byla také otázka týkající se využívání pachové stopy jako nepřímého důkazu u soudního řízení. Další položená otázka vedla k možnosti, jak se policista může stát psovodem specialistou a zda je tento postup stále stejný, nebo zde nastaly nějaké dílčí změny.

Otázky k rozhovoru byly vybírány tak, aby vedly k výsledku hlavního cíle bakalářské práce, a to zhotovení komplexní analýzy a hodnocení aktuálního stavu oboru metody pachové identifikace. Dále rozhovory vedly ke specifikování aktuálních změn a inovací v oblasti zkoumané problematiky. V bakalářské práci jsou uváděny přímé citace respondentů, aby byla zachována maximální objektivita a autentičnost. Názory respondentů jsou dále hodnoceny. Při rozboru dat jsou rozebírány pouze otázky směřující přímo k zodpovězení cílů bakalářské práce. Doplnující otázky jsou zařazeny do příloh práce spolu s otázkami zodpovídajícími cíl práce.

5.1 Rozbor dat

Otázka č. 1.: Jaký je Váš odborný profil a jaký je váš vztah k oboru kynologie, zejména k oblasti pachové identifikace?

Paní V. Š. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Jsem policistka z Plzně. Je mi 44 let a kynologii se věnuji od 14. let. V současné době pracuji jako psovod a expert metody pachové identifikace a vlastním dvě feny.*“¹⁶¹

Pan R. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*V současné době jsem instruktorem výcviku zvířat na metodě pachové identifikace.*“¹⁶²

Pan J. T. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Jsem vedoucím výcvikového střediska na Bílé Hoře.*“¹⁶³

Paní D. Č. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Pracuji v oboru kynologie jako psovod specialista věnující se metodě pachové identifikace.*“
Momentálně jsem vrchní inspektor.“¹⁶⁴

Pan F. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Pracuji v oboru kynologie jako psovod specialista věnující se metodě pachové identifikace.*“¹⁶⁵

Otázka č. 2.: Jaké kroky musí absolvovat policista, aby se mohl stát psovodem specializovaným na pachovou identifikaci? Změnil se tento postup v průběhu let?

Paní V. Š. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Musí mít zkušenost s výcvikem psů a také zájem o tuto pozici. Já jsem byla oslovena na závodech krajským vedoucím kynologie, což už se nyní nestává. Policista si musí podat žádost a musí mít odsloužené nějaké roky.*“¹⁶⁶

¹⁶¹ Rozhovor s paní V. Š., psovodem a expertem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 5.2.2024.

¹⁶² Rozhovor s panem R. K., instruktorem výcviku zvířat v oboru pachové identifikace v Plzni, ze dne 7.2.2024.

¹⁶³ Rozhovor s panem J.T., současným vedoucím střediska pro pachové práce psů v Plzni, ze dne 8.2.2024.

¹⁶⁴ Rozhovor s paní D.Č., psovodem v oboru pachové identifikace v Domašíně, ze dne 20.2.2024.

¹⁶⁵ Rozhovor s panem F. K., psovodem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 13.2.2024.

¹⁶⁶ Rozhovor s paní V. Š., psovodem a expertem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 5.2.2024.

Pan R. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Policista, který se chce stát psovodem musí o tuto práci projevit nějaký zájem, musí mít určité vlohy. Kdysi dávno se na kynologii nabírali k psovodům lidé, kteří měli nějaké zkušenosti s výcvikem psů. Ta doba už bohužel dávno skončila. V tom soukromém životě kdysi lidé chodili na cvičák, a i je to bavilo víc. Chodili cvičit psy jako volnočasovou aktivitu. V současné době už to takhle moc nefunguje. Dříve byl výběr poměrně přísnější, než je nyní. Dnes už ten potenciál v civilním sektoru není. Kluci, kteří se stanou policisty a osloví je tato práce ve službě u policie, tak je přijímáme na oddělení jako psovody. Určitě o to musí mít ale zájem, sami se vzdělávat, předvést, že to opravdu chtějí dělat. Jeho vlohy se otestují a posléze může nastoupit ke kynologii. Striktně to už ale musí být hotový policista. Většinou trváme, aby už měl nějakou praxi. Pokud ho máme učit kynologii, tak už nemáme čas na to, abychom ho učili jinou policejní práci. Výhodou je tedy, aby to byl už zkušenější policista, který zná policejní práci. Doba, po které ho přijmeme je velice individuální. Jako máme hloupější a chytřejší psy, tak jsou i hloupější a chytřejší lidé. Někdo se naučí policejní práci za tři roky, kdy je schopný bezvadně fungovat a jiný se ji nenaučí ani za deset let. Vše je opravdu o tom si konkrétního člověka otestovat a zjistit, jak na tom je se znalostmi. Občas se stane, že nastoupí někdo i z civilního sektoru s kynologickými zkušenostmi, kdy jde k policii s tím, že by to chtěl mít kynologii jako zaměstnání. Když je to tato výjimka, kterých už je málo, tak to zase pojmeme obráceně a učíme ho tu policejní práci, jelikož tu kynologickou částečně už umí. Toto jsou v dnešní době opravdu výjimky.*“¹⁶⁷

Pan J. T. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Policista, který se chce stát psovodem se musí nějakým způsobem zajímat o danou problematiku. Když k nám nastoupí, musí mít chuť se znovu vzdělávat a učit se novým věcem. Dříve mělo o tuto problematiku zájem méně lidí a tak se oslovovali šikovní lidé v oboru na různých místech.*“¹⁶⁸

Paní D. Č. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Policista, který by se chtěl stát psovodem si musí podat žádost k příslušnému orgánu, dále musí absolvovat základní kurz psovoda. Psovod, který bude chtít pracovat jako psovod specialista, musí být 3-5 let setrvat na pozici základní kynologie. Po uplynutí této doby si policista může podat žádost na psovoda specialistu. V tomto útvaru policista*

¹⁶⁷ Rozhovor s panem R. K., instruktorem výcviku zvířat v oboru pachové identifikace v Plzni, ze dne 7.2.2024.

¹⁶⁸ Rozhovor s panem J.T., současným vedoucím střediska pro pachové práce psů v Plzni, ze dne 8.2.2024.

nastoupí do kurzu speciální kynologie, kde musí udělat atest a poté může sloužit. Za posledních několik let je tento postup stále stejný. ¹⁶⁹

Pan F. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Policista, který se chce stát psovodem, by měl mít kladný vztah ke zvířatům a zájem o tento druh služby. Dříve byly do řad policejních kynologů přibírání i zkušení kynologové v venku.* ¹⁷⁰

Otázka č. 3.: Myslíte si, že při metodě pachové identifikace má nějaký vliv na úspěšnost druh plemene, kastrace, pohlaví? Vyvíjela se tato oblast nějak zásadně?

Paní V. Š. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Druh plemene určitě roli hraje. Musí se jednat o psychicky vyrovnaného jedince s velkou chutí do práce. U některých plemen je větší šance než u jiných. Kastrace roli nehraje, stejně tak i pohlaví. V minulosti určitě nebyly takové odborné poznatky o plemenech, ani o vlivu kastrace. Neustále probíhá nějaké nové a nové zkoumání, které nám tyto oblasti rozvíjí.* ¹⁷¹

Pan R. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Neřekl bych úplně na úspěšnost. Zde jsou důležitější vlohy daného psa a zejména ty čichové a povahové vlastnosti. Má to spíše vliv na přípravu a výcvik jako takový. Pokud se fena vykastruje, tak samozřejmě odbouráme nějaké hárání, kdy ty feny jsou nervóznější a mohou mít nějaké ty výpadky ve výkonosti. Kastrace spíše nahrazuje to, že výpadky jsou menší. Plemeno má také vliv. Jsou plemena, která mají lepší vlohy na čichové práce, mají větší psychickou odolnost. Každé plemeno cvičíme jiným způsobem a také je každé plemeno vhodné na něco jiného. Celkově to tedy vliv má, ale ne na úspěšnost jako takovou. Pokud už je vycvičený pes, tak je to úplně jedno, jestli je to pes, nebo fena. Podle mého názoru se fena cvičí lépe. Toto je můj osobní názor. Fena je kontaktní a pozornější v některých případech. Nemá takový ten vzruch na jiné věci. Tohle jsou ale tedy individuálnější věci a jiný kynolog vám řekne jiný názor a já nemůžu říkat, že se plete. Jsou to osobní zkušenosti. Vývoj nijak extrémně nepocítuji, jelikož jak jsem řekl, tak vždy záleží především na konkrétním jedinci.* ¹⁷²

¹⁶⁹ Rozhovor s paní D.Č., psovodem v oboru pachové identifikace v Domašíně, ze dne 20.2.2024.

¹⁷⁰ Rozhovor s panem F. K., psovodem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 13.2.2024.

¹⁷¹ Rozhovor s paní V. Š., psovodem a expertem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 5.2.2024.

¹⁷² Rozhovor s panem R. K., instruktorem výcviku zvířat v oboru pachové identifikace v Plzni, ze dne 7.2.2024.

Pan J. T. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Je velice důležité, jak je pes nosově vybaven a také na výbavě vlastností, a to jak povahových, tak i těch čichových. Záleží také jestli je to sangvinik, nebo flegmatik, a to se vlastně prolíná plemenem. Výběr psa probíhá poměrně brzy, a tudíž by se k nám neměl dostat pes, který by měl být problémový. Kdyby měl např. problém s nějakým prostředím, nebo kdyby se bál lina atd. Kastrace má také určitě vliv, jelikož to odbourává různé problémy. Stejně tak pohlaví. Na něco je vhodnější pes a na něco zase fena. Záleží na konkrétním psovodovi. Každému vyhovuje něco jiného. Tato oblast se vyloženě nezměnila. Každý psovod je jiného názoru na tuto oblast a každému vyhovuje něco jiného.*“¹⁷³

Paní D. Č. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Podle mě kastrace vliv nemá. Pouze fenky mohou mít před háráním mírné výkyvy nálad. Pohlaví za mě vliv má. Fenky jsou zodpovědnější, klidnější a nesoupeří o pozici se psovodem Psi se hodí více na základní kynologii. Plemeno nemohu posoudit, jelikož pracuji pouze s německými ovčáky. V průběhu posledních let se tato oblast nijak extrémně nevyvíjela. Každému vyhovuje něco jiného. Určitě v průběhu let bylo vyzkoušeno jaké plemeno se na pachovou komparaci hodí lépe, stejně tak je to i s kastrací a pohlavím. Důležité je ale také zmínit, že vždy záleží na konkrétním jedinci a jeho povahových vlastnostech.*“¹⁷⁴

Pan F. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Podle mě má vliv na úspěšnost výběr plemene, kastrace a i pohlaví. Každé má své a každý pes se hodí na něco jiného. Určitě se tato oblast vyvíjela. Dříve nebylo na tuto práci odzkoušeno tolik plemen a dnes už se ví, že s některými plemeny se dá pracovat lépe, než s jinými.*“¹⁷⁵

Otázka č. 4.: Kde a jak probíhá výběr psů určených pro práci v oblasti pachové identifikace? Změnilo se nějak zásadně místo pro odběr psů na pachovou komparaci za dobu Vašeho působení u psovodů?

Paní V. Š. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „*Psi se buď přebírají z chovatelské stanice policie v Prackovicích, nebo se vykupují z civilních chovů. Vždy je důležitý výběr štěněte, aby mělo dobré sociální chování, bylo žravé,*

¹⁷³ Rozhovor s panem J.T., současným vedoucím střediska pro pachové práce psů v Plzni, ze dne 8.2.2024.

¹⁷⁴ Rozhovor s paní D.Č., psovodem v oboru pachové identifikace v Domašíně, ze dne 20.2.2024.

¹⁷⁵ Rozhovor s panem F. K., psovodem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 13.2.2024.

zdravé, mělo zájem o aport a předpoklad dobře pracovat po svých rodičích. Dříve bylo častější štěně z normální chovné stanice, momentálně jsou spíše bráni z Prackovic. ¹⁷⁶

Pan R. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Psi se vybírají úplně všude. Máme vlastní chovnou stanici u policie, která produkuje zejména německé ovčáky a okrajově i belgické ovčáky pro metodu pachové identifikace. Samozřejmě to nepokryje všechnu poptávku. Něco si vykoupíme z civilu. Pokud nějaký chovatel má dobrou fenu a má zájem o nakrytí služebním psem, vždy se za to bere štěně. Lze to tedy různými způsoby, a to tedy výkupy, zápůjčky, chovné stanice, nákup jako takový. Aby se poptávka naplnila, je třeba psy brát všude. Co jsem u policie, tak se psi berou kde to jen je možné. Musí ovšem splňovat vlastnosti pro psa vhodného na pachovou komparaci.* ¹⁷⁷

Pan J. T. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Policie má chovnou stanici, která produkuje štěňata pro metodu pachové identifikace. Bohužel to ale nepokryje vše, a tak se vlastně dá říci, že se snažíme dobré psy shánět odkudkoliv. V průběhu let je to pořád stejné. Momentálně bereme hlavně německé a belgické ovčáky v Prackovic. Nebráníme se ale ani psům odjinud.* ¹⁷⁸

Paní D. Č. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Od doby co jsem u policie je to stále stejné. Psi jsou bráni hlavně z Prackovic nad Labem. Zde mají psi průpravu již od narození. Od brzkého věku s nimi je nakládáno jako s budoucími policejními psy a jsou vedeni k základní socializaci. Štěňata se učí reagovat na zvuky různého rázu. Podle průbojnosti a chování se psi dále vybírají na různé specializace. Dříve byly bráni i z běžných chovných stanic a tomu je tak i dodnes. Občas je dobrý pes pro policejní účely i u jiného chovatele.* ¹⁷⁹

Pan F. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Většinou jsou to psi z chovné stanice z Prackovic. Plemena se vybírají podle preferencí psovoda. Před lety byli psi bráni od běžných chovatelů.* ¹⁸⁰

¹⁷⁶ Rozhovor s paní V. Š., psovodem a expertem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 5.2.2024.

¹⁷⁷ Rozhovor s panem R. K., instruktorem výcviku zvířat v oboru pachové identifikace v Plzni, ze dne 7.2.2024.

¹⁷⁸ Rozhovor s panem J.T., současným vedoucím střediska pro pachové práce psů v Plzni, ze dne 8.2.2024.

¹⁷⁹ Rozhovor s paní D.Č., psovodem v oboru pachové identifikace v Domašíně, ze dne 20.2.2024.

¹⁸⁰ Rozhovor s panem F. K., psovodem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 13.2.2024.

Otázka č. 5.: Jakým způsobem se provádí výcvik psů na pachovou identifikaci a jak se liší od běžného výcviku služebních psů? Nastaly v průběhu let nějaké změny v oblasti výcviku?

Paní V. Š. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „Část výcviku psa na metodu pachové identifikace je shodná s výcvikem klasického služebního psa. Jedná se hlavně o poslušnost. Druhá část výcviku se naprosto liší od výcviku jiného služebního psa, pes v této problematice pracuje s krátkodobou pamětí. Každý trénink pes porovnává jiný lidský pach a nemůže si nic „zapamatovat navždy“. Pes se učí načichávat pach z pachové konzervy a stejný pach nalézat v řadě pachových konzerv a označovat lehnutím. Výcvik se v průběhu let lišil jen nepatrně. Jsou používány jiné výcvikové pomůcky, ale podstata zůstává stále stejná.“¹⁸¹

Pan R. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „Na takovou otázku nedokážu lehce odpovědět, jelikož je to tak složité, že by mi dvacet stran papíru nestačilo. Ve stručnosti je metody pachové identifikace založena na čichových schopnostech psa. V podstatě jde jen o to, aby byl pes správně směřován k využití svých čichových vlastností v rámci metody pachové identifikace. Podstatný rozdíl mezi vyhledáváním různých komodit jako jsou drogy, výbušniny a podobné látky, je takový, že u komodit se využívá dlouhodobá paměť. Psu se konkrétní látka navtiská a celý život si ji pamatuje. Pes vyhledává pouze to, co se naučil. U metody pachové identifikace pracujeme s krátkodobou čichovou pamětí a pes ztotožňuje konkrétní případ a na pach musí zapomenout, jelikož dále ztotožňuje úplně jiné pachy. V tom se liší ta podstata. Při vyhledávání komodit se mladým psům při výcviku něco vtiskává do určitého věku a pak se na tom jenom pracuje a udržuje se ta schopnost. V posledních letech učíme psy chodit k porovnávání bez vodítka a bez psovoda.“¹⁸²

Pan J. T. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „Při této metodě se pracuje s krátkodobou pamětí, která není psu vtiskávána jako u psů určených na vyhledávání různých komodit jako jsou např. výbušniny, kde má pes danou látku vtištěnou, a tak je využívána paměť dlouhodobá. Když k nám do místnosti přivedete psa, který má navtiskané drogy a bude tady někde droga ležet, pes ji zaznačí, aniž byste mu dala nějaký povel. V případě, že bychom sem přivedli psa na pachovou identifikaci, který

¹⁸¹ Rozhovor s paní V. Š., psovodem a expertem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 5.2.2024.

¹⁸² Rozhovor s panem R. K., instruktorem výcviku zvířat v oboru pachové identifikace v Plzni, ze dne 7.2.2024.

*před deseti minutami čuchal nějakou osobu, která by tu byla s námi, tak psa to absolutně nebude zajímat. Nebude mít ten podnět k tomu, aby ten pach hledal. V této oblasti nastaly změny hlavně v legislativě, kterou se řídíme. Psi musí chodit k pachovým konzervám bez psovoda, což je pro ně změna. Stejně tak byli zvyklí na vodičko, což je další nový podnět. Je to pro ně teď mnohem těžší.*¹⁸³

Paní D. Č. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Je to stejné jako s poslušností. Pes se to naučil a pouze opakuje naučený model. Důležité je dobré prostředí a také rozšiřování pachů. Při výcviku jsou používány postupy s malými odchylkami, ale podstata je stále stejná. Pracujeme s novějšími pomůckami.*¹⁸⁴

Pan F. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Jde o stereotypní práci a je tedy nutné občas výcvik formou hry zpestřit a obměnit. Dříve se psi učily chodit ke konzervám s psovodem, dnes už zase chodí bez něj. Je to pro ně změna na kterou se musí řádně připravit a vycvičit.*¹⁸⁵

Otázka č. 6.: Existuje podle Vás možnost, že metoda pachové identifikace bude v budoucnu nahrazena technickými zařízeními?

Paní V. Š. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Už se na něčem pracuje, je to pouze v plenkách. Za mě je ovšem psi čumák nenahraditelný.*¹⁸⁶

Pan R. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Na tomto se již pracuje. Obor tohoto zkoumání se nazývá Olfaktronika. Vědci na vývoji intenzivně pracují a možná to někdy v budoucnu bude možné. Zatím je tento obor v podstatě v plenkách. Má už nějaké úspěchy a dokáže zapsat něco podobného jako je u DNA. Je schopný zapsat nějaký kód, který se dá přečíst. Umí tedy už udělat nějaký rozbor pachu daného člověka a dokáže ho přenést do počítačové formy. Jsou to tzv. klíče, které v dnešní době už umí i porovnávat jednotlivé klíče mezi sebou. Vše to zatím probíhá v silně laboratorních podmínkách. Dokážou rozebrat pachy nabírané v silně sterilizovaném prostředí, ale už je nedokáží nabrat a porovnat na místě činu. Je to tedy ještě na spoustu let. Jednal jsem s profesorem, který se tím intenzivně zabývá, má i mezinárodní zkušenosti a spolupracuje v rámci celého světa a ten je toho názoru, že zatím jejich přístroje nemají*

¹⁸³ Rozhovor s panem J.T., současným vedoucím střediska pro pachové práce psů v Plzni, ze dne 8.2.2024.

¹⁸⁴ Rozhovor s paní D.Č., psovodem v oboru pachové identifikace v Domašíně, ze dne 20.2.2024.

¹⁸⁵ Rozhovor s panem F. K., psovodem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 13.2.2024.

¹⁸⁶ Rozhovor s paní V. Š., psovodem a expertem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 5.2.2024

takovou výkonnost jako nos psa. Není tedy předpoklad, že by psi byly v blízkém budoucnu nahrazení přístroji. ¹⁸⁷

Pan J. T. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Podle mého názoru psy nebude možno nikdy nahradit. Když vidím, co všechno jsou psi schopni zaznamenat. Jedná se o velice slabé pachy a nebudou podle mě nikdy nahrazeni.* ¹⁸⁸

Paní D. Č. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Myslím si, že metoda pachové identifikace nebude nikdy nahrazena. Pracuje se na určitých výzkumech, ale podle mě to psi čumák nikdy nemůže nahradit.* ¹⁸⁹

Pan F. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Nějaké přístroje již dokonce jsou. Zdaleka pak ale ještě nepřekonali čich psa.* ¹⁹⁰

Otázka č. 7.: Jak se podle Vás vyvíjí metoda pachové identifikace v posledních letech? Vidíte v ní nějaký vývoj a zásadní změny?

Paní V. Š. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Nastaly změny v předpise, který upravuje porovnávání. Pes je více prověřen než dříve. Psovod neví pozici správné pachové konzervy, nemůže, byť nevědomky, psa ovlivnit. Aby se jednalo o pachovou spojitost, musí ji shodně označit dva psi, každý dvakrát.* ¹⁹¹

Pan R. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Metoda pachové identifikace vznikla v nějakých 70. letech a její vývoj nebyl nějak intenzivní. Dá se říct, že od 70. let až do roku 2010 se vše dělalo téměř totožným způsobem. Vznikaly pouze malinké odchylky, které v podstatě pro metodu nebyly nijak zásadní. Jednalo se jen o dílčí změny, které se v nějakém směru vyvíjely. Od roku 2012 začali být intenzivní změny v metodě pachové identifikace, které se vyvíjeli postupně a zapracovávali se na základě rozhodnutí ústavních soudů apod. Přispěly k tomu také vědecké poznatky, na kterých se v podstatě pracuje dodnes. V současné době metody pachové identifikace úzce spolupracuje s některými vědeckými pracovišti. Dá se říci, že od roku 2017 je každý rok nějaká změna ve vývoji metody. Já za sebe doufám, že už docházíme do nějaké finální*

¹⁸⁷ Rozhovor s panem R. K. instruktorem výcviku zvířat v oboru pachové identifikace v Plzni, ze dne 7.2.2024

¹⁸⁸ Rozhovor s panem J.T., současným vedoucím střediska pro pachové práce psů v Plzni, ze dne 8.2.2024.

¹⁸⁹ Rozhovor s paní D.Č., psovodem v oboru pachové identifikace v Domašíně, ze dne 20.2.2024.

¹⁹⁰ Rozhovor s panem F. K., psovodem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 13.2.2024.

¹⁹¹ Rozhovor s paní V. Š., psovodem a expertem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 5.2.2024.

podoby. Metoda se vyvinula natolik, že už je na hraně s možnostmi psů, co vůbec jsou schopni dokázat. Vývojem se psům neskutečně zkomplikovalo samotné provádění metodou. Závěrem tedy mohu říci, že se metoda vyvíjí neustále a nastávají různé změny, které podle mě budou v budoucnu přicházet spíše v zajišťování stop apod. Samotné porovnávání je podle mě již ve finální podobě.¹⁹²

Pan J. T. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „Za největší posun považuji změnu předpisu, kdy nově musí přechovávat dva psi, roznáší pachové konzervy jiná osoba než psovod a co se týká právní stránky, je to nyní více neprůstředné.“¹⁹³

Paní D. Č. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „Metoda pachové identifikace se dříve prováděla za striktního utajení. Po nějakém čase byla odtajněná. Velký průlom nastal roku 2017, kdy byl přijat nový předpis. Sterilizace se také neustále vyvíjí. Jsou používány nové a nové prostředky a pomůcky.“¹⁹⁴

Pan F. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „Určitě metoda proběhla vývojem. Jako se vše vyvíjí, tak i tady je vývoj znát. Sterilizace se poměrně dost vyvinula, stejně tak nastaly změny v počtu porovnávané pachových konzerv.“¹⁹⁵

Otázka č. 8.: Jaký je Váš názor na využívání metody pachové identifikace jako důkazu před soudem? Souhlasíte s tím, že by měla zůstat jednou z indicií používaných v rámci důkazního řízení?

Paní V. Š. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „Jedná se o nepřímý důkaz. Myslím, že to tak je v pořádku.“¹⁹⁶

Pan R. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: „Zde velice záleží na a individuální přístupu. Soudce je nezávislý člověk, který nepřímý důkaz může, ale nemusí přijmout a do toho mu nikdo nemůže mluvit. Tudíž se to úplně nedá posuzovat. Jsou v ČR i místa, kde se pracuje na vzdělávání soudců v této oblasti. Pokud se soudci vzdělávají a mají přehled o relevantnosti této metody, přijímají a využívají pak takový

¹⁹² Rozhovor s panem R. K., instruktorem výcviku zvířat v oboru pachové identifikace v Plzni, ze dne 7.2.2024.

¹⁹³ Rozhovor s panem J.T., současným vedoucím střediska pro pachové práce psů v Plzni, ze dne 8.2.2024.

¹⁹⁴ Rozhovor s paní D.Č., psovodem v oboru pachové identifikace v Domašíně, ze dne 20.2.2024.

¹⁹⁵ Rozhovor s panem F. K., psovodem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 13.2.2024.

¹⁹⁶ Rozhovor s paní V. Š., psovodem a expertem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 5.2.2024.

důkaz více. Jsou místa, kde to vzdělávání je menší a nemají o něj takový zájem. Tam se může stát, že je to využíváno méně. To samé se dá říct o státních zástupcích. Některý přijímá už do přípravného řízení, že by na základě metody pachové identifikace povolil nějaké další úkony např. domovní prohlídku, prohlídku jiných prostor nebo také odposlech telefonu. Vše je tedy zase úplně individuální a za mě velice záleží na tom, jak jsou daní lidé orientováni v metodě pachové identifikace a jak jsou vzděláváni ve svém oboru. V Plzeňském kraji už i pan Beníšek nastartoval vzdělávání soudců apod. a v tom se intenzivně pokračovalo. V Plzeňském kraji to tedy funguje bezproblémově a nepřímý důkaz je přijímán u soudu bez problému. Podle mě se tedy jedná o jednu z věcí, kde nepřímé důkazy musí uzavřít nějaký ucelený kruh. Nemůže se jednat pouze o jeden důkaz. Pokud je dvacet nepřímých důkazů a soudce nabude dojmu, že je jich dostatek, bude možno, aby osoba byla usvědčená z toho daného skutku. Význam to určitě má, jelikož každý střípek do té mozaiky je důležitý. Pokud už v přípravném řízení kriminální policie dostane nějakou indicii a na základě toho mohou dělat další úkony, které se potvrdí a získají tím další důkazy, tak to má velký význam. Metody pachové identifikace má smysl a je udržitelné ji nadále využívat jako nepřímý důkaz u soudu.“¹⁹⁷

Pan J. T. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Za největší posun považuji změnu předpisu, kdy nově musí přechovávat dva psi, roznáší pachové konzervy jiná osoba než psovod a co se týká právní stránky, je to nyní více neprůstředné.*“¹⁹⁸

Paní D. Č. sdělila své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„U soudu to zůstává jako nepřímý důkaz a s tím já naprosto souhlasím. Žádný člověk nemůže být odsouzen pouze na základě tohoto důkazu.*“¹⁹⁹

Pan F. K. sdělil své stanovisko na tuto otázku následujícím způsobem: *„Podle mého názoru by mělo na tuto problematiku i nadále být nahlíženo jako na nepřímý důkaz.*“²⁰⁰

¹⁹⁷ Rozhovor s panem R. K., instruktorem výcviku zvířat v oboru pachové identifikace v Plzni, ze dne 7.2.2024.

¹⁹⁸ Rozhovor s panem J.T., současným vedoucím střediska pro pachové práce psů v Plzni, ze dne 8.2.2024.

¹⁹⁹ Rozhovor s paní D.Č., psovodem v oboru pachové identifikace v Domašíně, ze dne 20.2.2024.

²⁰⁰ Rozhovor s panem F. K., psovodem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 13.2.2024.

5.2 Interpretace výsledků

Tato podkapitola se věnuje samotným výsledkům průzkumu. Jsou zde popisovány a rozebrány odpovědi odborníků na metodu pachové identifikace, kteří odpovídali na dané otázky.

Z první položené otázky vyplývá, že všichni zmínění respondenti mají profesní zařazení v oboru kynologie. Paní V. Š., je policistkou z Plzně a je jí 44 let, kynologii se věnuje již od svých 14 let. V současné době pracuje jako psovod specialista a expert v oboru pachové identifikace. Pan R. K. působí jako instruktor výcviku zvířat se specializací na pachovou identifikaci. Pan J. T. zastává pozici vedoucího výcvikového střediska na Bílé Hoře. A paní D. Č. a pan F. K., pracují jako psovodi specialisté. Všichni zmínění odborníci tedy mají hluboké znalosti a zkušenosti v kynologii se specializací na oblast pachové identifikace.

Další otázka rozhovoru se týkala postupu, jak se policista může stát psovodem specializovaným na pachovou identifikaci a na vývoj vybírání vhodných kandidátů. Obecně platí, že policista by měl projevit zájem o práci psovoda a mít vhodné vlohy pro tuto činnost. Dříve se často nabírali psovodi s předchozími zkušenostmi z výcviku psů, zatímco v současnosti je výběr přísnější a potenciální psovodi musí prokázat zájem a ochotu se vzdělávat v oboru. Postup zahrnuje podání žádosti o pozici psovoda, absolvování základního kurzu pro psovody a strávení určité doby (obvykle 3-5 let) na pozici základního psovoda, kde získají zkušenosti v oboru. Po této době mohou policisté podat žádost na pozici psovoda specialisty a absolvovat kurz speciální kynologie, který zahrnuje atesty. Důležité jsou také osobnostní vlastnosti, jako je kladný vztah ke zvířatům a ochota pracovat v této specifické oblasti.

Úspěšnost v oblasti pachových prací psů může být ovlivněna několika faktory. Druh plemene hraje roli, přičemž některá plemena mají lepší vlohy pro práci psovoda a vyšší psychickou odolnost než jiná. Kastrace, ačkoliv může odbourat některé problémy spojené s háráním, není považována za klíčový faktor pro úspěšnost práce psovoda. Stejně tak se pohlaví psa nejeví jako zásadní bod úspěšnosti. Výběr vhodného plemene je podstatný pro úspěšnou práci psovoda specializovaného na pachovou identifikaci. Obecně se uvádí, že vývoj v této oblasti přinesl rozšíření znalostí o vhodnosti plemen pro tuto práci. V minulosti nebyly k dispozici podrobné testy a analýzy o vlastnostech jednotlivých plemen. Poznatky o plemenech se neustále vyvíjejí, ale individuální charakter každého jedince je stále klíčový pro jeho úspěšnost.

Z výpovědí respondentů vyplývá, že proces výběru psů určených pro práci v oblasti pachové identifikace je poměrně rozmanitý a zahrnuje různé zdroje. Jedním z hlavních míst, odkud se psi získávají, je chovatelská stanice policie v Prackovicích nad Labem. Zde mají psi již od narození průpravu a výcvik zaměřený na jejich budoucí práci u policie. Z této chovné stanice pochází především němečtí a belgičtí ovčáci. Jelikož je poptávka velká, jsou psi získáváni i z jiných chovů. Získávání vhodných psů může probíhat různými způsoby, včetně vykupování ze soukromých chovů, spolupráce s chovateli, kteří mají vhodné fenky, nebo přímo nákupu psů.

Dříve byli psi častěji bráni z běžných chovných stanic. Dnes se ale preference posunuly směrem k Prackovicím. Nicméně stále jsou bráni i psi z jiných zdrojů, pokud splňují požadavky na vhodnost pro práci v policejní službě. Celkově lze tedy říci, že proces výběru psů pro pachovou identifikaci zahrnuje různé zdroje a je adaptabilní dle potřeb a požadavků jednotlivých psovodů.

Dalším důležitým bodem empirické části byl samotný výcvik psa na metodu pachové identifikace spolu s vývojem a konkrétními změnami. Z odpovědí respondentů vyplývá, že výcvik psů pro pachovou identifikaci je specifický a liší se od výcviku jiných služebních psů. Respondenti uvádí, že část výcviku je podobná tréninku klasického služebního psa, zaměřuje se však ale na krátkodobou paměť psů. Ostatní psi specialisté využívají naopak paměť dlouhodobou. Těmito specialisty jsou např. psi na vyhledávání drog, výbušnin, nebo peněz. Paní D. Č. a pan F.K. zdůrazňují důležitost prostředí a rozmanitosti pachů během výcviku.

Nové změny v metodách výcviku se týkají především legislativních požadavků. Pes musí chodit k pachovým konzervám bez vodítka a také bez přítomnosti psovoda. Tato nová pravidla přinášejí pro psy ztížení jejich práce. Psi musí být na tuto skutečnost náležitě připraveni a vycvičeni.

V oblasti pachové identifikace se pracuje na technologických výzkumech s možností využívání technického zařízení místo psího čichu. Podle dotazovaných, je ale velice malá pravděpodobnost, že by psi byli v blízké budoucnosti nahrazeni nějakým technickými zařízeními. Zdůrazňují, že psí čich je nenahraditelný, přestože se na vývoji technologií pracuje. Obor nazývaný Olfaktronika se snaží napodobit psí čich. Vědci intenzivně pracují na vývoji zařízení schopných analyzovat pachy a přenášet je do

počítačové formy. Nicméně tyto přístroje dosud nedosahují výkonnosti a přesnosti psiho čichu.

Poslední roky přinesly v oblasti pachových konzerv výrazné změny, které nastaly díky novým předpisům a pravidlům. Zavedení požadavku na vícečetné potvrzení shody pachů přispívá ke zvýšení spolehlivosti výsledků a minimalizuje možnost ovlivnění výsledků. Historický vývoj metody od sedmdesátých let naznačuje postupné změny, které se staly intenzivnějšími od roku 2012. Změny byly motivovány rozhodnutími ústavních soudů a vědeckými poznatky, což vedlo k úzké spolupráci s vědeckými institucemi a k postupnému zdokonalování metody.

Nový předpis přijatý v roce 2017 měl významný dopad na další vývoj v této oblasti. Současně se metoda neustále vyvíjí. Nově klade pachové konzervy expert, nikoli sám psovod, což vede k větší spolehlivosti této metody, ale zároveň je třeba zaměstnat více lidí a tato metoda se stala rázem finančně nákladnější.

Celkově lze tedy říci, že metoda pachové identifikace prošla v posledních letech významným vývojem a změnami ve svém procesu, což přispívá k její spolehlivosti a účinnosti.

Všichni dotazovaní se zároveň shodli, že i nadále by měla být pachová stopa brána jako nepřímý důkaz u soudu. Z rozhovorů také vyplývá, že přijetí takového důkazu závisí na individuálním přístupu soudce a jeho znalostech a orientaci v této oblasti. Pokud jsou soudci a státní zástupci vzděláváni a dobře informováni o relevantnosti a spolehlivosti této metody, může být takový důkaz více přijímán. Je také zmíněn význam celkového kontextu a souboru důkazů, které tvoří ucelený obraz v daném případě.

Závěr

V bakalářské práci jsou v úvodu stanoveny dva cíle. Těmito cíli bylo provést komplexní analýzu a hodnocení aktuálního stavu oboru metody pachové identifikace v kontextu historického vývoje a současných trendů. Druhý cíl směřuje svou pozornost na specifikování aktuálních změn a inovací v oblasti porovnávání pachových stop a zkoumá jejich vliv na tuto specifickou disciplínu.

Tato bakalářská práce teoreticky popisuje aktuální stav oboru spolu s vývojem a historií této problematiky. Práce dále zdůrazňuje význam vzdělávání soudců v oblasti nových postupů v porovnávání pachových stop. Statistické údaje poskytují důležitý pohled na efektivitu těchto postupů. V empirické části jsou zjišťovány a vyhodnocovány názory odborníků na vývoj této problematiky.

V rámci této práce byl naplněn i druhý cíl. V tomto cíli je nutno zdůraznit zejména aktuální změny a inovace porovnávání. Jednou z největších změn byl nový Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci, který zavedl nová pravidla pro stavění pachových řad. Psovod již nesmí být přítomen při stavění pachové řady, aby z něj pes nemohl vycítit, kde se nachází pachová konzerva s pachem porovnávané osoby. Nově staví pachovou řadu expert. Přijetí nových lidí na tyto pozice je mnohem více finančně náročné, než když si řadu stavěl sám psovod. Dále již pes nesmí procházet podél pachové řady na vodítku vedle psovoda, ale pes musí projít řadu sám. Takové ustanovení zapříčinilo vzniku nové generace psů na porovnávání pachových stop.

Vznikly nové požadavky na porovnávací místnost. Dříve byla porovnávací místnost vybavena malým okénkem, kde mohl porovnávání sledovat např. obhájce, či soudní znalec. Nyní je místnost na pachovou komparaci vybavena kamerovým systémem a odposlouchávacím zařízením. Nově také, aby se jednalo o pachovou spojitost, musí shodně označit pachovou konzervu dva psi, a to každý dvakrát.

Důležité je také vyzdvihnout využívání pachových stop u soudu. Kvalitativním průzkumem bylo zjištěno, že soudci s menší mírou vzdělání o této metodě, jsou méně ochotni tuto metodu u soudu aktivně využívat a přijímat ji jako nepřímý důkaz. Některé kraje ji využívají více, jiné zase méně. Větší vzdělávání soudců a státních zástupců v této oblasti by do budoucna mohlo přinést častější využívání pachové stopy jako nepřímého důkazu a neustálé zlepšování této metody.

V bakalářské práci byla provedena komplexní analýza historických, teoretických a praktických aspektů metody pachové identifikace poskytující důkladný vhled do této specifické disciplíny.

Významným aspektem bakalářské práce jsou praktické zkušenosti a názory odborníků a pracovníků v oboru pachových prací. Průzkum provedený mezi psovody specialisty poskytuje cenné informace o aktuálních trendech, potřebách v praxi a možných směrech dalšího rozvoje metody. Tyto informace jsou klíčové pro budoucí výcvik a nasazení psů v oboru pachových prací, které mohou vést k vylepšení a inovacím v tomto oboru.

Přínosem práce je také propojení historických kořenů metody s jejím současným stavem a budoucím vývojem. Analýza vývoje kynologie a kriminalistiky v kontextu pachové identifikace poskytuje cenné informace o tom, jak se tato disciplína vyvíjela a jaké faktory ovlivňovaly její směřování v průběhu let. Tento historický kontext je nezbytný pro porozumění současných trendů a pro predikci budoucího vývoje metody.

Celkově lze tedy konstatovat, že tato bakalářská práce přináší hluboké poznání o metodě pachové identifikace. Její přínos spočívá v propojení teoretických poznatků s praktickými zkušenostmi, což poskytuje ucelený obraz této specifické disciplíny a přispívá k dalšímu poznání a rozvoji.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ĎURIŠIN, Vladimír. a kolektiv, 2020. *Systém policajnej kynológie*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2020. 460 s. ISBN 978-808077-669-5.
2. ĎURIŠIN, Vladimír. *Policajná kynologia, teória a prax*. Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach. Košice 2016. 500 s. ISBN 978-80-8077-510-0.
3. EIS, Vilém. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018. 160 s. ISBN 97880-206-1705-7.
4. CHMELÍK, Jan a BERVIDOVÁ, Michaela. *Teoretické základy místa činu, znalecké činnosti a aplikační praxe*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2021. 236 s. ISBN 978-80-7408-222-1.
5. JELÍNEK, Jiří a , kolektiv. *Trestní právo procesní*. Nakladatelství Leges, 2023. 960 s. ISBN 978-80-7502-687-3.
6. KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0.
7. KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. 324 s. ISBN 978-80-7380-869-3.
8. KONRÁD, Zdeněk; PORADA, Viktor; STRAUS, Jiří a SUCHÁNEK, Jaroslav. *Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. 419 s. ISBN 978-80-7380-859-4.
9. PORADA, Viktor a POLÁK, Peter a kolektiv. *Kriminalistika*. 2015. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 512 s. ISBN 9788073805586.
10. PORADA, Viktor a STRAUS, Jiří. *Kriminalistické stopy: teorie, metodologie, praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 512 s. ISBN 978-80-7380-396-4.
11. *Praktická aplikace inteligentních nanovláken v odorologii*. 1. Praha, 2020. 96 s. ISBN 978-80-270-9663-3. ISSN C 399.923

12. RULC, Jiří. *Dějiny služební kynologie: historický vývoj a vznik četnické a policejní kynologie, jakož i kynologie ostatních ozbrojených sborů na území našeho státu*. Praha: CanisTR, 2010. 416 s. ISBN 978-80-904210-3-5
13. RULC, Jiří., ŠTAUDINGER, Juraj., a NEVOLNÝ, Petr. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. Praha: CanisTR, 2014. 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0
14. STRAUS, Jiří a VAVERA, František. *Dějiny kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 444 s. ISBN 978-80-7380-370-4.
15. STRAUS, Jiří. *Kriminalistická technika*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 432 s. ISBN 978-80-7380-409-1.
16. STRAUS, Jiří., KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň:
17. SVOBODA, Ivo. *Kriminalistika*. Učebnice (Key Publishing). Ostrava: Key Publishing, 2016. 378 s. ISBN isbn978-80-7418-259-4.
18. TUREČEK, Jaroslav. *Policejní pyrotechnika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 288 s. ISBN 978-80-7380-510-4
Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 192 s. ISBN 978-80-7380-238-7

Elektronické zdroje

1. Policie České republiky. Online. *Statistické údaje o využívání metody pachové identifikace osob*. 2024 [cit. 2024-04-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/statisticke-udaje-o-vyuzivani-metody-pachove-identifikace-osob.aspx>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Policejní pokyn číslo 313. Pokyn policejního prezidenta o pachové identifikaci. In: Policejní pokyn. 2017, str. 1-23.
2. ČESKO. Zákon č 141/1961 Sb. Trestní řád. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1961, částka 66/1961. str. 513-575. Dostupné také z: <https://www.e-sbirka.cz/sb/1961/141/2024-04-01>.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- 1.) Odborný komentář poskytnutý soudním znalcem v oboru Kynologie Bc. Stanislavem Beníškem., Plzeň 2024.
- 2.) ŠALAMOUN, Spolek na podporu nezávislé justice v ČR: Pachovou stopu nelze použít jako důkaz v trestním řízení. In:, Praha: Spolek Šalamoun, 2017.
- 3.) Rozhovor s paní V. Š., psovodem a expertem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 5.2.2024
- 4.) Rozhovor s panem R. K., instruktorem výcviku zvířat v oboru pachové identifikace v Plzni, ze dne 7.2.2024.
- 5.) Rozhovor s panem J.T., současným vedoucím střediska pro pachové práce psů v Plzni, ze dne 8.2.2024.
- 6.) Rozhovor s paní D. Č., psovodem v oboru pachové identifikace v Domašíně, ze dne 20.2.2024.
- 7.) Rozhovor s panem F. K., psovodem v oboru metody pachové identifikace v Plzni, ze dne 13.2.2024.

Seznam obrázků

Obrázek 1 Kufř na odběr pachových stop.....	31
Obrázek 2 Protokol o odběru pachového vzorku osoby	34
Obrázek 3 Pes provádějící pachovou komparaci	37
Obrázek 4 Odborné vyjádření	38
Obrázek 7 Schéma postupu využití pachových konzerv (olfaktoriky) při dokazování v trestním řízení.....	44

Seznam tabulek

Tabulka 1 Statistické údaje-Plzeňský kraj a Středočeský kraj	39
--	----

Seznam příloh

- I. Seznam položených otázek
- II. Rozhovor s odborníci v oboru pachových prací s paní V. Š.
- III. Rozhovor s odborníkem v oboru pachových prací s panem R. K.
- IV. Rozhovor s odborníkem v oboru pachových prací s panem J. T.
- V. Rozhovor s odborníci v oboru pachových prací s paní D. Č.
- VI. Rozhovor s odborníkem v oboru pachových prací s panem F. K.

Přílohy

Příloha I. – Seznam položených otázek

1. Jaký je Váš odborný profil a jaký je Váš vztah k oboru kynologie, zejména k oblasti pachové identifikace?
2. Jaké kroky musí absolvovat policista, aby se mohl/a stát psovodem specializovaným na pachovou identifikaci? Změnil se tento postup v průběhu let?
3. Myslíte si, že při metodě pachové identifikace má nějaký vliv na úspěšnost druh plemene, kastrace, pohlaví? Vyvíjela se tato oblast nějak zásadně?
4. Kde a jak probíhá výběr psů určených pro práci v oblasti pachové identifikace? Změnilo se nějak zásadně místo pro odběr psů na pachovou komparaci za dobu Vašeho působení u psovodů?
5. Jakým způsobem se provádí výcvik psů na pachovou identifikaci a jak se liší od běžného výcviku služebních psů? Nastaly v průběhu let nějaké změny v oblasti výcviku?
6. Existuje podle Vás možnost, že metoda pachové identifikace bude v budoucnu nahrazena technickými zařízeními?
7. Jak se podle Vás vyvíjí metoda pachové identifikace v posledních letech? Vidíte v ní nějaký vývoj a zásadní změny?
8. Jaký je Váš názor na využívání metody pachové identifikace jako důkazu před soudem? Souhlasíte s tím, že by měla zůstat jednou z indicií používaných v rámci důkazního řízení?
9. Můžete popsat průběh vašeho pracovního dne od příchodu do práce až po odchod, včetně činností spojených s prací v oboru kynologie?
10. Jak jste se stal/a psovodem? Co Vás k tomu vedlo? Měl/a jste psa i před nástupem k PČR
11. Jak dlouho jste pracoval/a v oboru kynologie a jak dlouho již vykonáváte svou současnou pracovní pozici?
12. Který moment v oblasti kynologie byste označil/a za svůj největší úspěch?
13. Kolik psů jste za svou kariéru v oboru kynologie měl/a a jaké role hrály v rámci Vaší práce?
14. Můžete se podělit o nějaký zážitek, který Vás utvrdil v přesvědčení, že práce v oboru kynologie je smysluplná a baví Vás?

15. Jakou specifickou vlastnost by měl mít pes určený pro pachovou identifikaci a jakou vlastnost by měl mít i jeho psovod?
16. Co považujete za nejdůležitější při výcviku policejního psa pro pachovou identifikaci?

**Příloha II. – Rozhovor s odborníci v oboru pachových prací
s paní V.Š.**

Polostrukturovaný rozhovor s paní V. Š., pracující jako psovod a zároveň i expert v oboru metody pachové identifikace v Plzni

1. Jaký je Váš odborný profil a jaký je Váš vztah k oboru kynologie, zejména k oblasti pachové identifikace?

„Jsem policistka z Plzně. Je mi 44 let a kynologii se věnuji od 14. let. V současné době pracuji jako psovod a expert metody pachové identifikace a vlastním dvě feny.“

2. Jaké kroky musí absolvovat policista, aby se mohl stát psovodem specializovaným na pachovou identifikaci? Změnil se tento postup v průběhu let?

„Musí mít zkušenost s výcvikem psů a také zájem o tuto pozici. Já jsem byla oslovena na závodech krajským vedoucím kynologie, což už se nyní nestává. Policista si musí podat žádost a musí mít odsloužené nějaké roky.“

3. Myslíte si, že při metodě pachové identifikace má nějaký vliv na úspěšnost druh plemene, kastrace, pohlaví? Vyvíjela se tato oblast nějak zásadně?

„Druh plemene určitě roli hraje. Musí se jednat o psychicky vyrovnaného jedince s velkou chutí do práce. U některých plemen je větší šance než u jiných. Kastrace roli nehraje, stejně tak i pohlaví. V minulosti určitě nebyly takové odborné poznatky o plemenech, ani o vlivu kastrace. Neustále probíhá nějaké nové a nové zkoumání, které nám tyto oblasti rozvíjí.“

4. Kde a jak probíhá výběr psů určených pro práci v oblasti pachové identifikace? Změnilo se nějak zásadně místo pro odběr psů na pachovou komparaci za dobu Vašeho působení u psovodů?

„Psi se buď přebírají z chovatelské stanice policie v Prackovicích, nebo se vykupují z civilních chovů. Vždy je důležitý výběr štěněte, aby mělo dobré sociální chování, bylo žravé, zdravé, mělo zájem o aport a předpoklad dobře pracovat po svých rodičích. Dříve bylo častější štěně z normální chovné stanice, momentálně jsou spíše bráni z Prackovic.“

5. Jakým způsobem se provádí výcvik psů na pachovou identifikaci a jak se liší od běžného výcviku služebních psů? Nastaly v průběhu let nějaké změny v oblasti výcviku?

„Část výcviku psa na metodu pachové identifikace je shodná s výcvikem klasického služebního psa. Jedná se hlavně o poslušnost. Druhá část výcviku se naprosto liší od výcviku jiného služebního psa, pes v této problematice pracuje s krátkodobou pamětí. Každý trénink pes porovnává jiný lidský pach a nemůže si nic „zapamatovat navždy“. Pes se učí načichávat pach z pachové konzervy a stejný pach nalézat v řadě pachových konzerv a označovat lehkutím. Výcvik se v průběhu let lišil jen nepatrně. Jsou používány jiné výcvikové pomůcky, ale podstata zůstává stále stejná.“

6. Existuje podle Vás možnost, že metoda pachové identifikace bude v budoucnu nahrazena technickým zařízením?

„Už se na něčem pracuje, je to pouze v plenkách. Za mě je ovšem psí čumák nenahraditelný.“

7. Jak se podle Vás vyvíjí metoda pachové identifikace v posledních letech? Vidíte v ní nějaký vývoj a zásadní změny?

„Nastaly změny v předpise, který upravuje porovnávání. Pes je více prověřen než dříve. Psovod neví pozici správné pachové konzervy, nemůže, byť nevědomky, psa ovlivnit. Aby se jednalo o pachovou spojitost, musí ji shodně označit dva psi, každý dvakrát.“

8. Jaký je Váš názor na využívání metody pachové identifikace jako důkazu před soudem? Souhlasíte s tím, že by měla zůstat jednou z indicií používaných v rámci důkazního řízení?

„Jedná se o nepřímý důkaz. Myslím, že to tak je v pořádku.“

9. Můžete popsat průběh vašeho pracovního dne od příchodu do práce až po odchod, včetně činností spojených s prací v oboru kynologie?

„V sedm hodin ráno přijždím do práce s již vyvenčenými psy. Začnu se připravovat na případ v roli psovoda nebo v roli experta. V případě, že se v tento den nečichá případ, připravím si trénink pro oba psy. Zkontroluji prostor, kde se provádí porovnání, buď si přitopím nebo naopak pustím klimatizaci. Optimální teplota je okolo 19 °C. Dále připravím sady pachových konzerv, ať pro mé psy na trénink, nebo pro kolegy

pro případ. V době cca od 8 hodin až 10.30 hodin probíhají porovnání, v porovnávacích místnostech se vystřídá okolo šesti psů. Během této doby krmím mladší z fen. Poté je třeba všechny pachové konzervy a nástroje umýt a dát sterilizovat. Dále je třeba přijímat pachové konzervy od útvářů, zaevidovat je do počítače, popsat, dát do skladu. Poté jdu psát odborná vyjádření s výsledkem porovnání a kompletovat sady pro techniky a kriminalisty. Okolo 11.30 hodin se snažím alespoň na chvíli vyvenčit psy v areálu pracoviště. Okolo 12 h jedu na oběd. Ve 12.30 hodin odjíždím se služebními psy ven, do lesa nebo na louku. Věnuji se venčení a výcviku potřebnému mimo porovnávací místnost (přivolání, odložení, chůze u nohy). Tam jsem asi hodinu až hodinu a půl. Po návratu dám psům čerstvou vodu. Do konce pracovní doby zbývá asi půl hodiny. Umyji služební vozidlo, projdu celé pracoviště, zkontroluji, zda je vše uklizené, stroje vypnuté, všechny pachové konzervy zaevidované a uložené ve skladu. Posledních 10 minut z pracovní doby věnuji úklidu kotců, psi v té době už jsou v mém soukromém vozidle.“

10. Jak jste se stala psovodem? Co Vás k tomu vedlo? Měla jste psa i před nástupem k PČR?

„V sedmnácti letech jsem byla oslovena na závodech tehdejším krajským vedoucím kynologie. Říkal mi, že jsem nadaná a rád by mě po maturitě viděl v řadách policie na pozici psovoda. Měla jsem tehdy soukromou fenu německého ovčáka, složila s ní řadu zkoušek, vyhrála hodně závodů včetně mistrovství České republiky. Velmi mě výcvik bavil.“

11. Jak dlouho jste pracovala v oboru kynologie a jak dlouho již vykonáváte svou pracovní pozici?

„Nejdříve jsem sloužila u kynologie 5 let jako výjezdový psovod. Poté jsem šla dvakrát na mateřskou dovolenou a pracovala jsem také na jiné pracovní pozici. Nyní pracuji pátým rokem na metodě pachové identifikace. Celkově tedy v oboru kynologie pracuji 10 let.“

12. Který moment v oblasti kynologie byste označila jako svůj největší úspěch?

„Za největší úspěch v tomto oboru považuji nalezení pachové spojitost mezi předmětem, který byl policií nalezen ve vodě a podezřelou osobou. Jednalo se o vraždu.“

13. Kolik psů jste za svou kariéru v oboru kynologie měla a jaké role hrály?

„Za svůj život jsem měla zatím čtyři služební psy a také dva soukromé.“

14. Můžete se podělit o nějaký zážitek, který Vás utvrdil v přesvědčení, že práce v oboru kynologie je smysluplná a baví Vás?

„Práce mě baví stále, dokážu se těšit z každého podařeného tréninku, případu nebo z výletu, který se svými psy zažiji. Veselé momenty jsou se psy každý den. Nejvíce mě asi pobavilo, když mi volala sousedka, že jsem nezavřela do zahrady a tehdy moje dvouletá fena vyhrabala strom ze země a překousla ho na půl.“

15. Jakou specifickou vlastnost by měl mít pes určený pro pachovou identifikaci a jakou vlastnost by měl mít i jeho psovod?

„Za úplně to nejdůležitější považuji pracovat s vhodným a vyrovnaným psem.“

16. Co považujete za nejdůležitější při výcviku policejního psa pro pachovou identifikaci?

„Za úplně to nejdůležitější považuji pracovat s vhodným a vyrovnaným psem.“

Příloha III. – Rozhovor s odborníkem v oboru pachových prací s panem R. K.

Polostrukturovaný rozhovor s panem R. K., který pracuje jako instruktor výcviku zvířat v oboru pachové identifikace

1. Jaký je Váš odborný profil a jaký je Váš vztah k oboru kynologie, zejména k oblasti pachové identifikace?

„V současné době jsem instruktorem výcviku zvířat na metodě pachové identifikace.“

2. Jaké kroky musí absolvovat policista, aby se mohl stát psovodem specializovaným na pachovou identifikaci? Změnil se tento postup v průběhu let?

„Policista, který se chce stát psovodem musí o tuto práci projevit nějaký zájem, musí mít určité vlohy. Kdysi dávno se na kynologii nabírali k psovodům lidé, kteří měli nějaké zkušenosti s výcvikem psů. Ta doba už bohužel dávno skončila. V tom soukromém životě kdysi lidé chodili na cvičák, a i je to bavilo víc. Chodili cvičit psy jako volnočasovou aktivitu. V současné době už to takhle moc nefunguje. Dříve byl výběr poměrně přísnější, než je nyní. Dnes už ten potenciál v civilním sektoru není. Kluci, kteří se stanou policisty a osloví je tato práce ve službě u policie, tak je přijímáme na oddělení jako psovody. Určitě o to musí mít ale zájem, sami se vzdělávat, předvést, že to opravdu chtějí dělat. Jeho vlohy se otestují a posléze může nastoupit ke kynologii. Striktně to už ale musí být hotový policista. Většinou trváme, aby už měl nějakou praxi. Pokud ho máme učit kynologii, tak už nemáme čas na to, abychom ho učili jinou policejní práci. Výhodou je tedy, aby to byl už zkušenější policista, který zná policejní práci. Doba, po které ho přijmeme je velice individuální. Jako máme hloupější a chytřejší psy, tak jsou i hloupější a chytřejší lidé. Někdo se naučí policejní práci za tři roky, kdy je schopný bezvadně fungovat a jiný se ji nenaučí ani za deset let. Vše je opravdu o tom si konkrétního člověka otestovat a zjistit, jak na tom je se znalostmi. Občas se stane, že nastoupí někdo i z civilního sektoru s kynologickými zkušenostmi, kdy jde k policii s tím, že by to chtěl mít kynologii jako zaměstnání. Když je to tato výjimka, kterých už je málo, tak to zase pojmeme obráceně a učíme ho tu policejní práci, jelikož tu kynologickou částečně už umí. Toto jsou v dnešní době opravdu výjimky.“

3. Myslíte si, že při metodě pachové identifikace má nějaký vliv na úspěšnost druh plemene, kastrace, pohlaví? Vyvíjela se tato oblast nějak zásadně?

„Neřekl bych úplně na úspěšnost. Zde jsou důležitější vlohly daného psa a zejména ty čichové a povahové vlastnosti. Má to spíše vliv na přípravu a výcvik jako takový. Pokud se fena vykastruje, tak samozřejmě odbouráme nějaké hárání, kdy ty feny jsou nervóznější a mohou mít nějaké ty výpadky ve výkonosti. Kastrace spíše nahrazuje to, že výpadky jsou menší. Plemeno má také vliv. Jsou plemena, která mají lepší vlohly na čichové práce, mají větší psychickou odolnost. Každé plemeno cvičíme jiným způsobem a také je každé plemeno vhodné na něco jiného. Celkově to tedy vliv má, ale ne na úspěšnost jako takovou. Pokud už je vycvičený pes, tak je to úplně jedno, jestli je to pes, nebo fena. Podle mého názoru se fena cvičí lépe. Toto je můj osobní názor. Fena je kontaktní a pozornější v některých případech. Nemá takový ten vzruch na jiné věci. Tohle jsou ale tedy individuálnější věci a jiný kynolog vám řekne jiný názor a já nemůžu říkat, že se plete. Jsou to osobní zkušenosti. Vývoj nijak extrémně nepocituji, jelikož jak jsem řekl, tak vždy záleží především na konkrétním jedinci.“

4. Kde a jak probíhá výběr psů určených pro práci v oblasti pachové identifikace? Změnilo se nějak zásadně místo pro odběr psů na pachovou komparaci za dobu Vašeho působení u psovodů?

„Psi se vybírají úplně všude. Máme vlastní chovnou stanici u policie, která produkuje zejména německé ovčáky a okrajově i belgické ovčáky pro metodu pachové identifikace. Samozřejmě to nepokryje všechnu poptávku. Něco si vykoupíme z civilu. Pokud nějaký chovatel má dobrou fenu a má zájem o nakrytí služebním psem, vždy se za to bere štěně. Lze to tedy různými způsoby, a to tedy výkupy, zápůjčky, chovné stanice, nákup jako takový. Aby se poptávka naplnila, je třeba psy brát všude. Co jsem u policie, tak se psi berou kde to jen je možné. Musí ovšem splňovat vlastnosti pro psa vhodného na pachovou komparaci.“

5. Jakým způsobem se provádí výcvik psů na pachovou identifikaci a jak se liší od běžného výcviku služebních psů? Nastaly v průběhu let nějaké změny v oblasti výcviku?

„Na takovou otázku nedokážu lehce odpovědět, jelikož je to tak složité, že by mi dvacet stran papíru nestačilo. Ve stručnosti je metoda pachové identifikace založena na čichových schopnostech psa. V podstatě jde jen o to, aby byl pes správně směřován k využití svých čichových vlastností v rámci metody pachové identifikace. Podstatný rozdíl

mezi vyhledáváním různých komodit jako jsou drogy, výbušniny a podobné látky, je takový, že u komodit se využívá dlouhodobá paměť. Psu se konkrétní látka navtiská a celý život si ji pamatuje. Pes vyhledává pouze to, co se naučil. U metody pachové identifikace pracujeme s krátkodobou čichovou pamětí a pes ztotožňuje konkrétní případ a na pach musí zapomenout, jelikož dále ztotožňuje úplně jiné pachy. V tom se liší ta podstata. Při vyhledávání komodit se mladým psům při výcviku něco vtiskává do určitého věku a pak se na tom jenom pracuje a udržuje se ta schopnost. V posledních letech učíme psy chodit k porovnávání bez vodítka a bez psovoda. “

6. Existuje podle Vás možnost, že metoda pachové identifikace bude v budoucnu nahrazena technickým zařízením?

„Na tomto se již pracuje. Obor tohoto zkoumání se nazývá Olfaktronika. Vědci na vývoji intenzivně pracují a možná to někdy v budoucnu bude možné. Zatím je tento obor v podstatě v plenkách. Má už nějaké úspěchy a dokáže zapsat něco podobného jako je u DNA. Je schopný zapsat nějaký kód, který se dá přečíst. Umí tedy už udělat nějaký rozbor pachu daného člověka a dokáže ho přenést do počítačové formy. Jsou to tzv. klíče, které v dnešní době už umí i porovnávat jednotlivé klíče mezi sebou. Vše to zatím probíhá v silně laboratorních podmínkách. Dokážou rozebrat pachy nabírané v silně sterilizovaném prostředí, ale už je nedokáží nabrat a porovnat na místě činu. Je to tedy ještě na spoustu let. Jednal jsem s profesorem, který se tím intenzivně zabývá, má i mezinárodní zkušenosti a spolupracuje v rámci celého světa a ten je toho názoru, že zatím jejich přístroje nemají takovou výkonnost jako nos psa. Není tedy předpoklad, že by psi byly v blízkém budoucnu nahrazeni přístroji. “

7. Jak se podle Vás vyvíjí metoda pachové identifikace v posledních letech? Vidíte v ní nějaký vývoj a zásadní změny?

„Metoda pachové identifikace vznikla v nějakých 70. letech a její vývoj nebyl nějak intenzivní. Dá se říct, že od 70. let až do roku 2010 se vše dělalo téměř totožným způsobem. Vznikaly pouze malinké odchylky, které v podstatě pro metodu nebyly nijak zásadní. Jednalo se jen o dílčí změny, které se v nějakém směru vyvíjely. Od roku 2012 začali být intenzivní změny v metodě pachové identifikace, které se vyvíjeli postupně a zapracovávali se na základě rozhodnutí ústavních soudů apod. Přispěly k tomu také vědecké poznatky, na kterých se v podstatě pracuje dodnes. V současné době metody pachové identifikace úzce spolupracuje s některými vědeckými pracovišti. Dá se říci, že od roku 2017 je každý rok nějaká změna ve vývoji metody. Já za sebe doufám, že už

docházíme do nějaké finální podoby. Metoda se vyvinula natolik, že už je na hraně s možnostmi psů, co vůbec jsou schopni dokázat. Vývojem se psům neskutečně zkomplikovalo samotné provádění metodou. Závěrem tedy mohu říci, že se metoda vyvíjí neustále a nastávají různé změny, které podle mě budou v budoucnu přicházet spíše v zajišťování stop apod. Samotné porovnávání je podle mě již ve finální podobě.“

8. Jaký je Váš názor na využívání metody pachové identifikace jako důkazu před soudem? Souhlasíte s tím, že by měla zůstat jednou z indicií používaných v rámci důkazního řízení?

„Zde velice záleží na a individuální přístupu. Soudce je nezávislý člověk, který nepřímý důkaz může, ale nemusí přijmout a do toho mu nikdo nemůže mluvit. Tudiž se to úplně nedá posuzovat. Jsou v ČR i místa, kde se pracuje na vzdělávání soudců v této oblasti. Pokud se soudci vzdělávají a mají přehled o relevantnosti této metody, přijímají a využívají pak takový důkaz více. Jsou místa, kde to vzdělávání je menší a nemají o něj takový zájem. Tam se může stát, že je to využíváno méně. To samé se dá říct o státních zástupcích. Některý přijímá už do přípravného řízení, že by na základě metody pachové identifikace povolil nějaké další úkony např. domovní prohlídku, prohlídku jiných prostor nebo také odposlech telefonu. Vše je tedy zase úplně individuální a za mě velice záleží na tom, jak jsou daní lidé orientováni v metodě pachové identifikace a jak jsou vzděláváni ve svém oboru. V Plzeňském kraji už i pan Beníšek nastartoval vzdělávání soudců apod. a v tom se intenzivně pokračovalo. V Plzeňském kraji to tedy funguje bezproblémově a nepřímý důkaz je přijímán u soudu bez problému. Podle mě se tedy jedná o jednu z věcí, kde nepřímé důkazy musí uzavřít nějaký ucelený kruh. Nemůže se jednat pouze o jeden důkaz. Pokud je dvacet nepřímých důkazů a soudce nabude dojmu, že je jich dostatek, bude možno, aby osoba byla usvědčená z toho daného skutku. Význam to určitě má, jelikož každý střípek do té mozaiky je důležitý. Pokud už v přípravném řízení kriminální policie dostane nějakou indicii a na základě toho mohou dělat další úkony, které se potvrdí a získají tím další důkazy, tak to má velký význam. Metody pachové identifikace má smysl a je udržitelné ji nadále využívat jako nepřímý důkaz u soudu.“

9. Můžete popsat průběh Vašeho pracovního dne od příchodu do práce až po odchod, včetně činností spojených s prací v oboru kynologie?

“Jelikož mám přiděleného vlastního psa, tak se v první řadě postarám o něj. Připravím si výcvik pro služební psy, které mám momentálně v kurzu. Většinou je to přibližně pět až šest psů. Připravuji se pachové konzervy, rozmyslím si, na co ve výcviku

navážeme. Poté je prováděn výcvik, který trvá od jedné do dvou hodin odpoledne. Dále se likvidují pachové konzervy a připravuje se další materiál na další den. Poté se opět postarám o služebního psa a jdu domů.“

10. Jak jste se stal psovodem? Co Vás k tomu vedlo? Měl jste psa i před nástupem k PČR?

„Před tím jsem dělal u armády, kde jsem pracoval jako vedoucí a měl jsem na starosti strážní službu. Zde jsem se v podstatě se psy setkal prvně. Po revoluci jsem přešel k policii, jelikož to u armády bylo takové komplikované. Přibližně 20 let jsem jezdil jako psovod na Městském ředitelství a pak jsem postupně přešel na vedoucí funkci.“

11. Jak dlouho jste pracoval v oboru kynologie a jak dlouho již vykonáváte svou pracovní pozici?

„Přímo u PČR pracuji 30 let.“

12. Který moment v oblasti kynologie byste označil jako svůj největší úspěch?

„Za největší úspěch považuji, že jsem to všechno vydržel a samozřejmě největší úspěch je pro mě šťastný pes.“

13. Kolik psů jste za svou kariéru v oboru kynologie měl a jaké role hrály?

„Za třicet let jsem měl deset služebních psů.“

14. Můžete se podělit o nějaký zážitek, který vás utvrdil v přesvědčení, že práce v oboru kynologie je smysluplná a baví vás?

„Tímto zážitkem je pro mě každý den se psem.“

15. Jakou specifickou vlastnost by měl mít pes určený pro pachovou identifikaci a jakou vlastnost by měl mít i jeho psovod?

„U metody pachové identifikace je to určitě hodně velká psychická odolnost. Pes musí být lehce motivovatelný. Nejvhodnější je, pokud je pes zdravý a zároveň má rád i aporty. V této metodě je tedy striktně vyžadována lehká motivovanost psa. Psovod podle mého názoru musí prvotně umět číst reakce svého služebního psa a reagovat na to, jak se ten daný pes chová. Tohle považuji úplně za to nejdůležitější, což bych považoval za nutnost každého psovoda na metodu pachové identifikace.“

16. Co považujete za nejdůležitější při výcviku policejního psa pro pachovou identifikaci?

„Za nejdůležitější určitě považuji povahové schopnosti psa a schopnosti psovoda.

Dále také psovod musí metodicky dokázat výcvik a práci se psem.“

**Příloha IV. – Rozhovor s odborníkem v oboru pachových prací
s panem J. T.**

Polostrukturovaný rozhovor s panem J. T., současným vedoucím střediska pro pachové práce psů v Plzni

1. Jaký je Váš odborný profil a jaký je Váš vztah k oboru kynologie, zejména k oblasti pachové identifikace?

„Jsem vedoucím výcvikového střediska na Bílé Hoře.“

2. Jaké kroky musí absolvovat policista, aby se mohl stát psovodem specializovaným na pachovou identifikaci? Změnil se tento postup v průběhu let?

„Policista, který se chce stát psovodem se musí nějakým způsobem zajímat o danou problematiku. Když k nám nastoupí, musí mít chuť se znovu vzdělávat a učit se novým věcem. Dříve mělo o tuto problematiku zájem méně lidí a tak se oslovovali šikovní lidé v oboru na různých místech.“

3. Myslíte si, že při metodě pachové identifikace má nějaký vliv na úspěšnost druh plemene, kastrace, pohlaví? Vyvíjela se tato oblast nějak zásadně?

„Je velice důležité, jak je pes nosově vybaven a také na výbavě vlastností, a to jak povahových, tak i těch čichových. Záleží také jestli je to sangvinik, nebo flegmatik, a to se vlastně prolíná plemenem. Výběr psa probíhá poměrně brzy, a tudíž by se k nám neměl dostat pes, který by měl být problémový. Kdyby měl např. problém s nějakým prostředím, nebo kdyby se bál lina atd. Kastrace má také určitě vliv, jelikož to odbourává různé problémy. Stejně tak pohlaví. Na něco je vhodnější pes a na něco zase fena. Záleží na konkrétním psovodovi. Každému vyhovuje něco jiného. Tato oblast se vyloženě nezměnila. Každý psovod je jiného názoru na tuto oblast a každému vyhovuje něco jiného.“

4. Kde a jak probíhá výběr psů určených pro práci v oblasti pachové identifikace? Změnilo se nějak zásadně místo pro odběr psů na pachovou komparaci za dobu Vašeho působení u psovodů?

„Policie má chovnou stanici, která produkuje štěňata pro metodu pachové identifikace. Bohužel to ale nepokryje vše, a tak se vlastně dá říci, že se snažíme dobré

psy shánět odkudkoliv. V průběhu let je to pořád stejné. Momentálně bereme hlavně německé a belgické ovčáky v Prackovic. Nebráníme se ale ani psům odjinud.“

5. Jakým způsobem se provádí výcvik psů na pachovou identifikaci a jak se liší od běžného výcviku služebních psů? Nastaly v průběhu let nějaké změny v oblasti výcviku?

„Při této metodě se pracuje s krátkodobou pamětí, která není psu vtiskávána jako u psů určených na vyhledávání různých komodit jako jsou např. výbušniny, kde má pes danou látku vtištěnou, a tak je využívána paměť dlouhodobá. Když k nám do místnosti přivedete psa, který má navtiskané drogy a bude tady někde droga ležet, pes ji zaznačí, aniž byste mu dala nějaký povel. V případě, že bychom sem přivedli psa na pachovou identifikaci, který před deseti minutami čuchal nějakou osobu, která by tu byla s námi, tak psa to absolutně nebude zajímat. Nebude mít ten podmět k tomu, aby ten pach hledal. V této oblasti nastaly změny hlavně v legislativě, kterou se řídíme. Psi musí chodit k pachovým konzervám bez psovoda, což je pro ně změna. Stejně tak byli zvyklí na vodítko, což je další nový podmět. Je to pro ně teď mnohem těžší.“

6. Existuje podle Vás možnost, že metoda pachové identifikace bude v budoucnu nahrazena technickým zařízením?

„Podle mého názoru psy nebude možno nikdy nahradit. Když vidím, co všechno jsou psi schopni zaznamenat. Jedná se o velice slabé pachy a nebudou podle mě nikdy nahrazeni.“

7. Jak se podle Vás vyvíjí metoda pachové identifikace v posledních letech? Vidíte v ní nějaký vývoj a zásadní změny?

„Za největší posun považuji změnu předpisu, kdy nově musí přečuchávat dva psi, roznášá pachové konzervy jiná osoba než psovod a co se týká právní stránky, je to nyní více neprůstřelné.“

8. Jaký je Váš názor na využívání metody pachové identifikace jako důkazu před soudem? Souhlasíte s tím, že by měla zůstat jednou z indicií používaných v rámci důkazního řízení?

„Určitě je nutno říct, že se musí jednat o ucelený okruh důkazu, kterých tedy musí být každopádně více. Indicií by měla určitě i zůstat. Měli jsme jeden případ, kdy slečna byla politá bývalým přítelem kyselinou. V té době jsem pracoval na oddělení kriminální policie a vyšetřování tady v Plzni na kraji. V tomto případě byl pachatel odsouzen na

základě pachovek a skvrny od kyseliny na botě. Díky pachové stopě se přišlo na skvrnu na botě. Způsob, kterým odsouzený vypovídal, jak se snažil danou skutečnost vysvětlit atd. Soudce tehdy rozhodl o odsouzení na dvacet dva, nebo dvacet tři let.“

9. Můžete popsat průběh Vašeho pracovního dne od příchodu do práce až po odchod, včetně činností spojených s prací v oboru kynologie?

„Jelikož jsem vedoucím, je mojí náplní práce hlavně administrativní činností s pojena s touto vedoucí pozicí. Zúčastňuji se výcviků různých instruktorů podle mého časového plánu, podle toho, co mi umožní. Zde provádím metodickou a kontrolní činnost.“

10. Jak jste se stal psovodem? Co Vás k tomu vedlo? Měl jste psa i před nástupem k PČR?

„Já pejskařím 30 let. Dělal jsem sportovní kynologii, kde jsem byl se psem i dvakrát na Mistrovství světa. K policii jsem nastoupil na útvar kriminální skupiny a vyšetřování. Takže jsem vlastně dělal na kriminálce. Potom jsem přešel na Bílou Horu, kde nyní dělám vedoucího.“

11. Jak dlouho jste pracoval v oboru kynologie a jak dlouho již vykonáváte svou pracovní pozici?

„V oboru kynologie pracuji 30 let. A momentálně na Bílé Hoře pracuji od roku 2016.“

12. Který moment v oblasti kynologie byste označila jako svůj největší úspěch?

„Za svůj největší úspěch považuji Mistrovství světa ve sportovní kynologii, která úzce souvisí se služební kynologií, jelikož se zde dělá stopa, poslušnost a obrana.“

13. Kolik psů jste za svou kariéru v oboru kynologie měl a jaké role hrály?

„To je těžké říct, jelikož ten počet jde do desítek. Prošlo mi rukama desítky psů. Když jsem byl v Plzni na oddělení služební kynologie, dělal jsem předvýchovy a vlastně jsem psy převychoval pro další policisty. Ve sportovní kynologii jsem měl také minimálně deset psů, které jsem měl i několik let současně.“

14. Můžete se podělit o nějaký zážitek, který Vás utvrdil v přesvědčení, že práce v oboru kynologie je smysluplná a baví Vás?

„Mě pes rozesmívá při každé vycházce a každém momentu, kdy mohu trávit čas s ním, to je pro mě ten nejlepší zážitek.“

15. Jakou specifickou vlastnost by měl mít pes určený pro pachovou identifikaci a jakou vlastnost by měl mít i jeho psovod?

„Psovod by určitě měl být trpělivý, houževnatý a důsledný. Podobně je to i u psa, který by určitě měl být aktivní, se zájmem o aport a žravý. A za důležité také považuji, aby pes neměl problém s žádným prostředím. Když ho vezmu na lino, tak aby se mu tam nerozjely nohy. Pes by pak nebyl schopný pracovat soustředěně.“

16. Co považujete za nejdůležitější při výcviku policejního psa pro pachovou identifikaci?

„Nejdůležitější určitě jsou povahové schopnosti psa spolu se schopnosti psovoda. To je určitě nejzásadnější.“

**Příloha V. – Rozhovor s odborníci v oboru pachových prací
s paní D. Č.**

Polostrukturovaný rozhovor s paní D. Č., pracující jako psovod v oboru pachové identifikace v Domašíně

1. Jaký je Váš odborný profil a jaký je Váš vztah k oboru kynologie, zejména k oblasti pachové identifikace?

„Pracuji v oboru kynologie jako psovod specialista věnující se metodě pachové identifikace.“ Momentálně jsem vrchní inspektor.“

2. Jaké kroky musí absolvovat policista, aby se mohl stát psovodem specializovaným na pachovou identifikaci? Změnil se tento postup v průběhu let?

„Policista, který by se chtěl stát psovodem si musí podat žádost k příslušnému orgánu, dále musí absolvovat základní kurz psovoda. Psovod, který bude chtít pracovat jako psovod specialista, musí být 3-5 let setrvat na pozici základní kynologie. Po uplynutí této doby si policista může podat žádost na psovoda specialistu. V tomto útvaru policista nastoupí do kurzu speciální kynologie, kde musí udělat atest a poté může sloužit. Za posledních několik let je tento postup stále stejný.“

3. Myslíte si, že při metodě pachové identifikace má nějaký vliv na úspěšnost druh plemene, kastrace, pohlaví? Vyvíjela se tato oblast nějak zásadně?

„Podle mě kastrace vliv nemá. Pouze fenky mohou mít před háráním mírné výkyvy nálad. Pohlaví za mě vliv má. Fenky jsou zodpovědnější, klidnější a nesoupeří o pozici se psovodem Psi se hodí více na základní kynologii. Plemeno nemohu posoudit, jelikož pracuji pouze s německými ovčáky. V průběhu posledních let se tato oblast nijak extrémně nevyvinula. Každému vyhovuje něco jiného. Určitě v průběhu let bylo vyzkoušeno jaké plemeno se na pachovou komparaci hodí lépe, stejně tak je to i s kastrací a pohlavím. Důležité je ale také zmínit, že vždy záleží na konkrétním jedinci a jeho povahových vlastnostech.“

4. Kde a jak probíhá výběr psů určených pro práci v oblasti pachové identifikace? Změnilo se nějak zásadně místo pro odběr psů na pachovou komparaci za dobu Vašeho působení u psovodů?

„Od doby co jsem u policie je to stále stejné. Psi jsou bráni hlavně z Prackovic nad Labem. Zde mají psi přípravu již od narození. Od brzkého věku s nimi je nakládáno jako s budoucími policejními psy a jsou vedeni k základní socializaci. Štěňata se učí reagovat na zvuky různého rázu. Podle průbojnosti a chování se psi dále vybírají na různé specializace. Dříve byly bráni i z běžných chovných stanic a tomu je tak i dodnes. Občas je dobrý pes pro policejní účely i u jiného chovatele“

5. Jakým způsobem se provádí výcvik psů na pachovou identifikaci a jak se liší od běžného výcviku služebních psů? Nastaly v průběhu let nějaké změny v oblasti výcviku?

„Je to stejné jako s poslušností. Pes se to naučil a pouze opakuje naučený model. Důležité je dobré prostředí a také rozšiřování pachů. Při výcviku jsou používány postupy s malými odchylkami, ale podstata je stále stejná. Pracujeme s novějšími pomůckami.“

6. Existuje podle Vás možnost, že metoda pachové identifikace bude v budoucnu nahrazena technickým zařízením?

„Myslím si, že metoda pachové identifikace nebude nikdy nahrazena. Pracuje se na určitých výzkumech, ale podle mě to psí čumák nikdy nemůže nahradit.“

7. Jak se podle Vás vyvíjí metoda pachové identifikace v posledních letech? Vidíte v ní nějaký vývoj a zásadní změny?

„Metoda pachové identifikace se dříve prováděla za striktního utajení. Po nějakém čase byla odtajněná. Velký průlom nastal roku 2017, kdy byl přijat nový předpis. Sterilizace se také neustále vyvíjí. Jsou používány nové a nové prostředky a pomůcky.“

8. Jaký je Váš názor na využívání metody pachové identifikace jako důkazu před soudem? Souhlasíte s tím, že by měla zůstat jednou z indicí používaných v rámci důkazního řízení?

„U soudu to zůstává jako nepřímý důkaz a s tím já naprosto souhlasím. Žádný člověk nemůže být odsouzen pouze na základě tohoto důkazu.“

9. Můžete popsat průběh Vašeho pracovního dne od příchodu do práce až po odchod, včetně činností spojených s prací v oboru kynologie?

„Věnuji se úklidu kotců, venčím psy. Dále během dne trávím velkou část pracovní doby sterilizací. Není to na chvíli. Denně pracuji také s evidencí pachových konzerv.“

10. Jak jste se stala psovodem? Co Vás k tomu vedlo? Měla jste psa i před nástupem k PČR?

„Psa jsem měla již před nástupem k policii. Velice jsem se zajímala o služební kynologii se svým prvním psem. Chtěla jsem pracovat se svým psem, abychom spolu mohli trávit více času. Můj první pes byl na práci k policii bohužel nevhodný, a tak jsem si k němu pořídila ještě jednoho psa.“

11. Jak dlouho jste pracovala v oboru kynologie a jak dlouho již vykonáváte svou pracovní pozici?

„Od roku 1998 pracuji u policie a na mé stávající pozici jako psovod specialista pracuji od roku 2012.“

12. Který moment v oblasti kynologie byste označila jako svůj největší úspěch?

„Za mé úspěchy určitě považuji přispění k vyšetřování závažných trestných činů.“

13. Kolik psů jste za svou kariéru v oboru kynologie měla a jaké role hrály?

„Za mou služební kariéru jsem měla již 5 služebních psů. Soukromých jsem měla ovšem ještě více.“

14. Můžete se podělit o nějaký zážitek, který Vás utvrdil v přesvědčení, že práce v oboru kynologie je smysluplná a baví Vás?

„Mně dělá největší radost, když je pes zdravý a šťastný.“

15. Jakou specifickou vlastnost by měl mít pes určený pro pachovou identifikaci a jakou vlastnost by měl mít i jeho psovod?

„Psovod by určitě měl udržovat vnitřní klid, důležitá je trpělivost, ale také přehled v práci a získané správné zkušenosti z předešlých pracovišť. Pes musí být stejně jako psovod klidný a trpělivý. Hlavní vlastnost je také žravost psa a jeho ochota k práci.“

16. Co považujete za nejdůležitější při výcviku policejního psa pro pachovou identifikaci?

„Pes musí jít vždy s chutí pracovat a jeho chuť musí přetrvávat pro další práci.“

**Příloha IV. – Rozhovor s odborníkem v oboru pachových prací
s panem F. K.**

Polostrukturovaný rozhovor s panem F. K., pracujícím jako psovod v oboru metody pachové identifikace v Plzni.

1. Jaký je Váš odborný profil a jaký je Váš vztah k oboru kynologie, zejména k oblasti pachové identifikace?

„Pracuji v oboru kynologie jako psovod specialista věnující se metodě pachové identifikace.“

2. Jaké kroky musí absolvovat policista, aby se mohl stát psovodem specializovaným na pachovou identifikaci? Změnil se tento postup v průběhu let?

„Policista, který se chce stát psovodem, by měl mít kladný vztah ke zvířatům a zájem o tento druh služby. Dříve byly do řad policejních kynologů přibíráni i zkušení kynologové v venku.“

3. Myslíte si, že při metodě pachové identifikace má nějaký vliv na úspěšnost druh plemene, kastrace, pohlaví? Vyvíjela se tato oblast nějak zásadně?

„Podle mě má vliv na úspěšnost výběr plemene, kastrace a i pohlaví. Každé má své a každý pes se hodí na něco jiného. Určitě se tato oblast vyvíjela. Dříve nebylo na tuto práci odzkoušeno tolik plemen a dnes už se ví, že s některými plemeny se dá pracovat lépe, než s jinými.“

4. Kde a jak probíhá výběr psů určených pro práci v oblasti pachové identifikace? Změnilo se nějak zásadně místo pro odběr psů na pachovou komparaci za dobu Vašeho působení u psovodů?

„Většinou jsou to psi z chovné stanice z Prackovic. Plemena se vybírají podle preferencí psovoda. Před lety byli psi bráni od běžných chovatelů.“

5. Jakým způsobem se provádí výcvik psů na pachovou identifikaci a jak se liší od běžného výcviku služebních psů? Nastaly v průběhu let nějaké změny v oblasti výcviku?

„Jde o stereotypní práci a je tedy nutné občas výcvik formou hry zpestřit a obměnit. Dříve se psi učily chodit ke konzervám s psovodem, dnes už zase chodí bez něj. Je to pro ně změna na kterou se musí řádně připravit a vycvičit.“

6. Existuje podle Vás možnost, že metoda pachové identifikace bude v budoucnu nahrazena technickým zařízením?

„Nějaké přístroje již dokonce jsou. Zdaleka pak ale ještě nepřekonali čich psa.“

7. Jak se podle Vás vyvíjí metoda pachové identifikace v posledních letech? Vidíte v ní nějaký vývoj a zásadní změny?

„Určitě metoda proběhla vývojem. Jako se vše vyvíjí, tak i tady je vývoj znát. Sterilizace se poměrně dost vyvinula, stejně tak nastaly změny v počtu porovnávané pachových konzerv.“

8. Jaký je Váš názor na využívání metody pachové identifikace jako důkazu před soudem? Souhlasíte s tím, že by měla zůstat jednou z indicií používaných v rámci důkazního řízení?

„Podle mého názoru by mělo na tuto problematiku i nadále být nahlíženo jako na nepřímý důkaz.“

9. Můžete popsat průběh Vašeho pracovního dne od příchodu do práce až po odchod, včetně činností spojených s prací v oboru kynologie?

„Po příchodu do práce se věnuji úklidu kotců, poté venčím psy. Další důležitou činností během mého pracovního dne je sterilizace a kompletování pachových konzerv. Dále také provádím evidenci pachových stop.“

10. Jak jste se stal psovodem? Co Vás k tomu vedlo? Měl jste psa i před nástupem k PČR?

„Psy mám rád od malička a vždy jsem psa měl. U policie se naskytla šance stát se psovodem, jelikož se na skupině uvolnilo místo, a tak jsem do toho šel.“

11. Jak dlouho jste pracoval v oboru kynologie a jak dlouho již vykonáváte svou pracovní pozici?

„Na výjezdové skupině jsem pracoval čtrnáct let a nyní pracuji na metodě pachové identifikace, a to tři roky.“

12. Který moment v oblasti kynologie byste označil jako svůj největší úspěch?

„Za můj největší úspěch v oboru kynologie považuji dopadení několika nebezpečných pachatelů, které jsem prováděl ve výjezdové skupině.“

13. Kolik psů jste za svou kariéru v oboru kynologie měla a jaké role hrály?

„Za dobu působení v oboru kynologie jsem vlastnil celek čtyři služební psy a tři soukromé.“

14. Můžete se podělit o nějaký zážitek, který Vás utvrdil v přesvědčení, že práce v oboru kynologie je smysluplná a baví Vás?

„Měl jsem na zahrádce šest nosných slepic. Nyní mám tři měsíční novou fenku německého ovčáka a slepice prořídly na poslední kus.“

15. Jakou specifickou vlastnost by měl mít pes určený pro pachovou identifikaci a jakou vlastnost by měl mít i jeho psovod?

„Psovod by v první řadě měl být velice klidný a mít pevné nervy, také by měl být tak trochu herec. U psa považuji za důležitou vlastnost lehkou motivovatelnost, vyrovnanost a žravost.“

16. Co považujete za nejdůležitější při výcviku policejního psa pro pachovou identifikaci?

„Hlavní zásadou je podle mě trpělivost. V této práci musí policista počítat i s neúspěchy, které mohou přijít. Policista na ně musí být připraven.“